ΚΥΨΕΛΗ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΤΡΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ
προπληρωτέα
Ἐν Ἑλλάδι. . . . . Δρ. ν. 6.
Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. χρ. . . . 10

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
ΟΘΩΝ ΡΕΝΤΖΟΣ

ΕΤΟΣ Γ'.—ΦΥΛΛ. 4.
ΑΡΙΘΜΟΣ 28
Ἐν Ζακύνθῳ τῇ 10 Φεβρουαρίου 1886

Η ΕΚ ΡΟΔΩΝ ΔΕΣΜΗ

(Διήγημα ἐκ τῶν τοῦ *Émile Richebourg*)

(συνέχεια καὶ τέλος)

Παρευθὺς τὰ χειροκροτήματα ἐπανήρχισαν. Ὁ ἐνθουσιασμὸς δὲν εἶχε πλέον ὅριον. Πολλοὶ ἔκλαιον, διότι ὑπάρχουσι δάκρυα καὶ διὰ τὸν θαυμασμόν!

Ἡ ἀοιδὸς, κατελθοῦσα τῆς ἐξέδρας, περιεκυκλώθη καὶ ἐνθέρμως τὴν συνεχάρησαν καὶ ηὐχαρίστησαν ὁ Νομάρχης καὶ αἱ ἐπισημότητες τῆς πόλεως.

—Ἐσκεπτόμην τὴν χήραν καὶ τὰ πέντε ὀρφανὰ, ἀπεκρίνατο ἐκείνη μετριοφρόνως, καὶ ἔπραξα ὅ,τι ἠδυνάμην διὰ νὰ γείνω εὐάρεστος καὶ σᾶς εὐχαριστήσω, διότι ἐλάβατε ἐνδιαφέρον δι' αὐτούς.

Ἠγνόουν ὅμως τὸ ὄνομα τῆς θαυμασίου ἀοιδοῦ, καὶ ἠρώτων ἀλλήλους. Οὐδεὶς ὅμως ἐγνώριζέ τι. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἐρασιτέχναι τῆς πόλεως τὸ ἠγνόουν. Προφανέστατα ἤκουσαν πρώτης τάξεως καλλιτέχνιδα ἀληθῆ ἀοιδὸν, ἧς ἡ ὑψηλὴ φωνὴ τοῖς ἐφαίνετο μοναδική.

—Δὲν εἰμπορεῖ νὰ εἶναι παρὰ ἡ Μαλιβράν, ἔλεγεν ὁ μέν.

—Ἡ κυρία Μαλιβρὰν ἀπέθανε τὸ παρελθὸν ἔτος, δὲν τὸ ἠξεύρατε; θὰ εἶναι μᾶλλον ἡ δεσποινὶς Φαλκὼν, ἔλεγεν ἄλλος.

—Ἢ ἡ κυρία Δαμορὼ Κίντη, προσέθετε τρίτος.

—Ἢ ἡ κυρία Δόρους—Γκρᾶ.

—Ὄχι, εἶν' ἡ δεσποινὶς Νώ.

Τοιουτοτρόπως ὠνόμαζον τὴν μὲν μετὰ τὴν δὲ ἁπάσας τὰς μεγάλας καλλιτέχνιδας τῆς ἐποχῆς, τοῦθ' ὅπερ ἀπεδείκνυε προφανέστατα ὅτι οὐδεὶς ἐγνώριζε τὴν νεαρὰν καὶ χαρίεσσαν καλλιτέχνιδα.

Ἠρώτησαν τὸν κ. Ζακέ.

—Ὀνομάζεται δεσποινὶς Δουπλεσῆ, ἀπεκρίνατο ἐκεῖνος.

Ἡ ἀπάντησις αὕτη ἦτο τὸ ἐναντίον τῶν ὅσων ἔλεγον.

Πῶς, ὑπῆρχε θαυμασία ἀοιδὸς ὀνομαζομένη Δουπλεσῆ, καὶ οὐδέποτε ἤκουσαν νὰ ὁμιλῶσι περὶ αὐτῆς! Ὁποῖον κτύπημα καταφερθὲν εἰς τὴν φιλοτιμίαν τοῦ ἐρασιτέχνου!.....

Μετὰ τὸ πρῶτον μέρος τῆς συναυλίας, ἅπαντες σχεδὸν εἶχον ἐξέλθῃ τῆς αἰθούσης θορυβωδῶς συζητοῦντες.

Ἐντὸς δέκα λεπτῶν ἐγνώσθη εἰς τὰς τέσ-

σαρας γωνίας τῆς πόλεως ὅτι νεαρὰ ἀοιδὸς, μεγάλης ἀξίας, ἔψαλλεν εἰς τὴν ἐν τῷ Δημαρχείῳ διδομένην συναυλίαν καὶ ὅτι θὰ ἔψαλλε καὶ δευτέραν φορὰν εἰς τὸ δεύτερον μέρος τῆς συναυλίας.

Τοῦτο ἦτο ἔκτακτος περίστασις.

Πανταχόσε λοιπὸν ἔδραμον εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Δημαρχείου οὗτινος ἡ πρόσοψις ἐφωτίζετο ὑπὸ ἐνετικῶν φανῶν.

Ἐντὸς μιᾶς στιγμῆς ἅπαντα τὰ καφενεῖα ἠρημώθησαν.

Τὸ πλῆθος ἔδραμεν εἰς τὸ Δημαρχεῖον δίκην ἐχθροῦ ἐναντίον φρουρίου ἐξ ἐφόδου κυριευθέντος. Ἤριζον καὶ συνωθοῦντο εἰς τὴν θύραν τῆς αἰθούσης, ἵνα λάβωσι τὰ εἰσιτήρια, τὰ ὁποῖα οἱ ὀργανωταὶ τῆς συναυλίας δὲν ἠδυνήθησαν νὰ πωλήσωσιν. Ἡ εἴσπραξις ἐτριπλασιάσθη.

Ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν ὅσων εἶχον παρασταθῆ εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς συναυλίας συνεμερίζετο ἤδη καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων.

Ἐδέησε νὰ βραδύνωσιν ἐπὶ ἓν τέταρτον ὥρας τὴν ἐπανάληψιν τῆς συναυλίας, ὅπως δὲ μὴ δυσαρεστήσωσι τὸ πλῆθος ὅπερ συνωστίζετο εἰς τὴν εἴσοδον τῆς αἰθούσης, ἔνθα οὐδεμία ὑπῆρχε θέσις κενὴ, ἀφῆκαν ἀπάσας τὰς θύρας ἠνεῳγμένας.

Τέλος ἡ συναυλία ἐξηκολούθησε.

Τὰ πρῶτα τεμάχια ἠκούσθησαν ἀφῃρημένως καὶ ὀλίγον ἐχειροκροτήθησαν. Ἐν τούτοις ἡ κυρία Σουλὺ ἔλαβε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ κληθῇ δὶς ὅπως ψάλλῃ. Τὸ κοινὸν ἐνόησεν ὅτι τῇ ὤφειλε τὴν ἔνδειξιν ταύτης τῆς εὐγνωμοσύνης, καὶ ὅτι ἠξίζε νὰ τὴν εὐχαριστήσουν διὰ τὴν ἀφοσίωσίν της. Ἄλλως τε ἡ φωνή της, φωνὴ μεσοφώνου, ἦτο λίαν συμπαθητικὴ καὶ ἔψαλλε μετὰ πολλῆς χάριτος.

Ἀλλ' ὅταν ἡ ἀνυπομόνως ἀναμενομένη καλλιτέχνις ἐφάνη αὖθις ἐπὶ τῆς ἐξέδρας, νέος θρίαμβος ὑπῆρξεν οὗτος. Τὴν ἐχαιρέτισαν διὰ ῥαγδαιοτάτων χειροκροτημάτων.

Ἐκείνη ἔψαλε τὴν συγκινητικὴν μελῳδίαν «Τώρα θὰ ἔλθῃ» τῆς δευτέρας πράξεως τῆς Ἰουδαίας, μετ' ἀῤῥήτου θελγήτρου, καὶ μετ' ἐκφράσεως ἀμιμήτου μελαγχολίας.

Ὁ θρίαμβος της ἐγένετο ἐντελής. Ἀλλ' ἐν ᾧ κεραυνὸς «εὖγε» ἐξεῤῥήγνυτο ἐντὸς τῆς αἰθούσης, πλείονες τῶν ἑκατὸν φωνῶν ἐζήτουν αὖθις τὴν μονῳδίαν τῆς Ἀλίκης.

Καθὼς εἴπομεν ἀνωτέρω, ἡ αἴθουσα εἶχε πληρωθῇ μεταξὺ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου μέρους τῆς συναυλίας, καὶ διακόσιοι δὲν ἤκουσαν τὴν γλυκεῖαν τοῦ Μάγιερβερ μελῳδίαν.

Ἡ ἀοιδὸς ἐνόησεν ὅτι ὤφειλε τὴν χάριν ταύτην εἰς τοὺς τρελλοὺς ἐξ ἐνθουσιασμοῦ ἀκροατὰς αὐτῆς, οἵτινες μόνον δι' αὐτὴν εὑρίσκοντο ἐκεῖ.

Ἀνῆλθεν αὖθις ἐπὶ τῆς ἐξέδρας, ὁπόθεν εἶχε κατέλθῃ, καὶ ἔψαλλε τὴν μονῳδίαν, μὲ περισσοτέραν ἴσως περιπάθειαν καὶ εὐχαριστηστὴν ἢ κατὰ τὴν πρώτην φορὰν.

Δ'.

Ἡ σύζυγος τοῦ νομάρχου ἐκράτει εἰς χεῖρας μεγαλοπρεπῆ ἐκ ῥόδων δέσμην, ἣν εἷς ὑπηρέτης αὐτῆς τῇ ἔφερε, κατὰ διαταγήν της ἐν ᾧ ἡ συναυλία διήρκει. Ἡ ἀνθοδέσμη συνέκειτο ἐξ εἴκοσι πέντε ἕως τριάκοντα ῥόδων. Κατὰ τὸν Σεπτέμβριον, εἰς τὰ ἀνατολικὰ μέρη, τὰ ἄνθη ταῦτα εἰσὶ πολὺ σπάνια, ἦσαν δὲ ταῦτα ὅσα ἠδυνήθησαν νὰ συλλέξωσιν εἰς τὸν κῆπον τῆς νομαρχίας,

Ἅπαντες ἐνόησαν τὴν πρόθεσιν τῆς συζύγου τοῦ νομάρχου καὶ ἐγνώριζον ὅτι ἡ ὡραία ἀνθοδέσμη προωρίζετο διὰ τὴν ἀοιδόν.

Καὶ πράγματι, ὅτε ἐκείνη κατῆλθεν ἐκ τῆς ἐξέδρας, ἐν μέσῳ τῶν χειροκροτημάτων καὶ τῶν ἐκ θαυμασμοῦ κραυγῶν, ἡ σύζυγος τοῦ νομάρχου ἠγέρθη, προϋχώρησε πρὸς αὐτὴν καὶ τῇ παρουσίασεν ἐπιχαρίτως τὴν ἐκ ῥόδων δέσμην.

Ἡ νεᾶνις τὴν ἔλαβε καὶ διὰ συγκεκινημένης φωνῆς προφέρει λέξεις τινὰς εὐχαριστηρίους.

Τὰ χειροκροτήματα ἐδιπλασιάσθησαν.

Ἐν ᾧ ἡ καλλιτέχνις ἡτοιμάζετο νὰ μεταβῇ εἰς τὴν θέσιν της, νέος τις εἶπεν ἀρκούντως ὑψηλοφώνως ὅπως ἀκουσθῇ:

—Θὰ ἔδιδον ἓν εἰκοσάφραγκον δι' ἓν ἐξ αὐτῶν τῶν ῥόδων.

Ἡ ἀοιδὸς ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ νέου.

Ἰδέα τις ἐξ ἐκείνων τὰς ὁποίας μόνον αἱ μεγάλαι καρδίαι ἐμπνέουσι διῆλθε τοῦ νοῦ αὐτῆς

Ἀνῆλθεν αὖθις ἐπὶ τῆς ἐξέδρας, ἔλαβε τὸν ἐκ λευκοῦ μετάλλου δίσκον, ἐφ' οὗ ἔφερον εἰς τοὺς ἀοιδοὺς ποτήρια ζακχαρώδους ὕδατος, ἔθεσεν ἐντὸς αὐτοῦ ἓν ῥόδον ἐκ τῆς ἀνθοδέσμης, εἶτα ἐπανῆλθε πλησίον τοῦ νέου καὶ τῷ εἶπε διὰ τῆς γλυκείας αὐτῆς φωνῆς καὶ

μετὰ μεγίστης χάριτος.

—Κύριε, ἰδοὺ τὸ ῥόδον.

Ὁ νέος ἠγέρθη ἔλαβε τὸ ῥόδον καὶ εἰς τὴν θέσιν του ἔθεσεν εἰκοσάφραγκον.

Ἐντὸς τῆς πρὸ ὀλίγου τοσοῦτον θορυβώδους αἰθούσης, ἐπίσημος σιγὴ ἐβασίλευεν ἤδη

—Κύριοι, εἶπεν ἡ ἀοιδὸς διὰ παλλούσης φωνῆς, εὑρισκόμεθα ἅπαντες ἐνταῦθα δι εὐεργετικὸν ἔργον. Εἰς ἀντάλλαγμα ἑνὸς ἄνθους τῆς ἀνθοδέσμης ταύτης, ἔθεσαν 20 φράγκα ἐπὶ τοῦ δίσκου τούτου διὰ τὴν πτωχὴν χήραν καὶ τὰ μικρὰ τέκνα της ἅτινα, τώρα ὅτε ὁ χειμὼν πλησιάζει, χρειάζονται ἐνδύματα θερμὰ, πυρὰν καὶ ἄρτον!... Ἐκτὸς ἑνὸς ῥόδου, τὸ ὁποῖον θέλω φυλάξῃ εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἑσπέρας ταύτης καὶ τῶν γλυκειῶν συγκινήσεων, ἁσμοὶ ἐπροξενήσατε, σᾶς προσφέρω ἅπαντα τὰ ῥόδα τῆς ἀνθοδέσμης μὲ τὴν αὐτὴν ὡς τοῦ πρώτου τιμήν. Τοιουτοτρόπως ἡ χήρα καὶ τὰ ὀρφανὰ θὰ διέλθωσι πλείστους μῆνας ἀνέτως.

Τοὺς λόγους τούτους ἠκολούθησε ψίθυρος μακρὸς ἐπιδοκιμασίας. Καὶ πεντήκοντα χεῖρες ἐξετάθησαν ὁμοῦ ἵνα λάβωσι τὰ ῥόδα τῆς ἀνθοδέσμης.

Ὁ ἀγοραστὴς τοῦ πρώτου ἄνθους ἔσπευσε νὰ λάβῃ τὸν δίσκον, καλυπτόμενον ὑπὸ εἰκοσαφράγκων καὶ μάλιστα ὑπό τινων τραπεζικῶν γραμματίων, ἐν ᾧ ἡ ἀοιδὸς φαιδρὰ διένειμεν ἡ ἰδία τὰ ῥόδα.

Ἡ συναυλία ἔληξε διὰ τελευταίου τεμαχίου.

Ἔσπευσαν νὰ ἐξέλθωσι τῆς αἰθούσης ἵνα περιμείνωσι τὴν ἀοιδὸν εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Δημαρχείου.

Ὅτε αὕτη ἐφάνη, δίδουσα τὸν βραχίονα εἰς τὴν μητέρα τους, πεντακόσιαι φωναὶ τὴν ἀνευφήμησαν καὶ μετὰ σεβασμοῦ τὸ πλῆθος παρεμέρησεν ἵνα ἐκείνη διέλθῃ.

Μεταξὺ τοῦ συγκεκινημένου καὶ μεστοῦ θαυμασμοῦ πλήθους ἐκείνου, παρετηροῦντο οἱ εὐτυχεῖς κάτοχοι τῶν ῥόδων, οἵτινες ὑπερηφάνως ἔφερον εἰς τὴν κομβιοδοχήν των τὰ ἄνθη τῆς ἀοιδοῦ.

Τὴν ἑπομένην πρωΐαν, ἐν ᾧ αἱ δύο κυρίαι ἐτελείωσαν τὸ πρόγευμα αὐτῶν, πρὶν νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ γραφεῖον τῶν ἁμαξῶν, ὁ διδάσκαλος τῆς μουσικῆς ἐζήτησε διὰ τῆς μητρός του τὴν ἄδειαν νὰ τὰς ἐπισκεφθῇ.

—Δὲν θ' ἀναχωρήσωμεν βεβαίως χωρὶς νὰ ἴδωμεν τὸν κύριον υἱόν σας, ἀπεκρίνατο ἡ νεᾶνις. Εἰπέτε του, παρακαλῶ, ὅτι τὸν περιμένομεν καὶ ὅτι πολὺ θὰ εὐχαριστηθῶμεν νὰ τὸν ἴδωμεν.

Μετὰ μίαν στιγμὴν ὁ νέος μουσικὸς εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον.

—Δεσποινὶς, εἶπεν ὁ νέος, ἔρχομαι νὰ σᾶς εὐχαριστήτω. Ἔπρεπε νὰ σᾶς εὐχαριστήσω χθὲς, ἀλλὰ μοὶ ἦτο ἀδύνατον νὰ εὕρω καὶ ἕνα λόγον ἵνα σᾶς ἐκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνην μου καὶ τὸν θαυμασμόν μου χθὲς τὸ ἑσπέρας ἠσθάσθην, χάρις εἰς ὑμᾶς, τὴν μεγαλειτέραν καὶ ἁγνοτέραν χαρὰν τῆς ζωῆς μου. Βεβαιότατα δὲν θὰ ἴδω οὐδέποτε πλέον τοιαύτην ὡραίαν ἡμέραν εἰς τὴν ζωήν μου. Δέχθητι τὰς εὐχαριστήσεις τὰς ὁποίας σᾶς κομίζω, δεσποινὶς, ἐν ὀνόματι τῆς χήρας καὶ τῶν πτωχῶν ὀρφανῶν, ἅτινα θὰ σᾶς ἐνθυμῶνται αἰωνίως, ἐν ὀνόματι τῶν φίλων μου, ἐν ὀνόματι ὁλοκλήρου τῆς πόλεως.

—Κύριε Ζακὲ, ἀπεκρίνατο ἐκείνη, εἴπατε εἰς τοὺς φίλους σας ὅτι πολὺ συνεκινήθην διὰ τὸ διάθημα τὸ ὁποῖον κάμνετε ἐν ὀνόματί των, καὶ ὅτι εἶμαι λίαν εὐτυχὴς ὅτι ἤνωσα μεθ' ὑμῶν καὶ μετ' αὐτῶν τὰς μικράς μου δυνάμεις εἰς τὸ εὐεργετικὸν ἔργον σας. Ἡ ὑποδοχὴ ἧς ἔτυχον χθὲς ἐν τῇ πόλει σας, αἱ συμπαθητικαὶ ἐνδείξεις, ὧν ἐγένετο ἀντικείμενον ἄγνωστος ἀοιδὸς, μοὶ ἐνεποίησαν γλυκεῖαν ἐντύπωσιν οὐδέποτε ἐξαλειφθησομένην ἐκ τῆς μνήμης μου.

—Οἱ φίλοι μου καὶ ἐγὼ, δεσποινὶς, προσέθηκεν ὁ νέος, καθὼς καὶ οἱ πλεῖστοι ἐξ ὅσων ἔλαβον τὴν εὐτυχίαν νὰ σᾶς ἀκούσωσι, συμμερίζονται τὴν γνώμην ταύτην, εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι ὄχι μόνον εἶσθε ἄγνωστος ἀοιδὸς ἀλλ' ὅτι εἶσθε μεγάλη ἀοιδὸς τῆς μουσικῆς Ἀκαδημείας. Δὲν θέλετε νὰ γνωρισθῆτε, κλίνομεν δὲ μετὰ σεβασμοῦ ἔμπροσθεν τῆς θελήσεώς σας.

Ἄνθρωπος πεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ γραφείου τῶν ἁμαξῶν εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον ἵνα λάβῃ τοὺς σάκκους, δι' ὃ ὁ νέος ἀπεχαιρέτισε τὰς δύο κυρίας, αἵτινες δὲν ἐβράδυναν νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ γραφεῖον τῆς ἑταιρίας τῶν ἁμαξῶν.

Μετὰ μίαν ὥραν ἦσαν ἤδη μακρὰν τοῦ Σωμόν.

Μετὰ μεσημβρίαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ἡ κυρία Ζακὲ, διευθετοῦσα τὰ δωμάτια ἅτινα εἶχον καταλάβῃ αἱ κυρίαι Δουπλεσῆ, εὗρε τὸ μελόδραμα Ροβέρτος ὁ Διάβολος, τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο ὅτι εἶχε λησμονηθῇ ἐπί τινος ἐπίπλου.

Ἔσπευσε νὰ τὸ φέρῃ εἰς τὸν υἱόν της.

Ἐκεῖνος, ἀνοίξας αὐτὸ μηχανικῶς, ἔρρηξεν αἴφνης κραυγὴν ἐκπλήξεως καὶ χαρᾶς.

Ἐπὶ τῆς πρώτης σελίδος τοῦ τεύχους, ἀνέγνωσε τὰς ἑξῆς λέξεις:

«Τῷ κ. Ἰουλίῳ Ζακὲ, μουσικοδιδασκάλῳ.

Εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἑσπέρας τῆς 8 Σεπτεμβρίου 1837.

Κορνηλία Φαλκών.»

—Ἐκείνη ἦτο! ἀνέκραξεν ὁ νέος μὲ ἀκτινοβολοῦν πρόσωπον, ἦτο ἡ δεσποινὶς Φαλκών...ὦ! καλὰ τὸ εἶχα ἐννοήσῃ ἐγώ!.....

Γ. Α. ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ.

Η ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ ΚΑΙ Ο ΑΓΙΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ

(Ἐξ ἀνεκδότων ὁδοιπορικῶν σημειώσεων)

Ἡμίσειαν ὥραν ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ Ἅγιος Ἰωάννης, ἐξ ὥρας ἀπέχοντος τῶν Πατρῶν, εὑρίσκεται ἐπὶ μικροῦ βράχου ἐκκλησίδιον τοῦ πολιούχου τῶν Πατρῶν «Ἁγίου Ἀνδρέου» ἀνῆκον εἰς τὸ πλησίον κείμενον χωρίον Γουρσούμιστα.

Ἡ θέσις ἐφ' ἧς ὑψοῦται εἶναι μαγευτικωτάτη. Μακρὰ ἅλσις ὀρέων περιβάλλει τὸ βραχῶδες τοῦτο μέρος, ἀφίνουσα μόνον ἐλεύθερον τὸ Ἀνατολικὸν τοῦ Ὁρίζοντος δι' οὗ βλέπει τις τὰς λευκαζούσας οἰκίας τοῦ χωρίου καὶ τοὺς καταφύτους ἀγρούς.

Οἱ χωρικοί μας, οἱ μετὰ τὰς ἐκπολιτιστικὰς ἰδέας τῆς νεωτέρας ἐποχῆς διαφυλάξαντες, ὡς ἐν ἱερᾷ παρακαταθήκῃ πολλὰς παραδόσεις, ἤθη καὶ ἔθιμα τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου διέσωσαν καὶ ὡραίαν περὶ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου παράδοσιν. Οὔτ' ὁ πανδαμάτωρ χρόνος, οὔτ' αἱ ἐξωθεν ἐπισωρευθεῖσαι ὀθνεῖαι παραδόσεις θὰ ἐξαλείψουν αὐτὴν ἀπὸ τὰς καρδίας τῶν ὀρεσιβίων κατοίκων οἱ ὁποῖοι σήμερον μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας ἀναφέρουσι τὰ καθέκαστα αὐτῆς:

«Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας, ἔρχεται ἡ παράδοσις, ἔτρεχε στὰ βουνὰ τῆς Ἀχαγιᾶς νὰ κρυφτῇ ἐπειδὴ τὸν ἐζήτουν νὰ τὸν πιάσουν οἱ στρατιῶτες γιὰ νὰ τὸν σταυρώσουν. Πολλὲς ἐπερπατοῦσεν ἡμέραις ἀπελπισμένος διότι δὲν ἤξευρε ποῦ νὰ κρυφτῇ. Ἀπὸ τὰ πολλὰ φθάνει στὴ Γουρσούμιστα καὶ πρὶν μπῇ στὸ χωριὸ συντυχένει ἕνα χωρίατη ποὺσπερνε στὸ χωράφι καὶ τοῦ λέει: ἂν δῆς τίποτες στρατιῶτας καὶ τύχῃ νὰ σὲ ρωτήσουν ποῦ ἶσα κρύφτικα, μὴ τοὺς μαρτυρήσῃς γιατὶ θὰ μὲ πιάσουν καὶ θὰ μὲ σταυρώσουν. Ὁ Γουρσουμιστιώτης δὲν ἤξευρε πῶς ἦτο ἅγιος καὶ ἀπόρησε ἔφεντα ὅτες εἶδε ὅτι — 'μπροστὰ ἔσπερνε καὶ πίσω φύτρωνε! Καὶ μ' ὅλο ποὔνοιωσε ὅτι τὸ θᾶμμα αὐτὸ θᾶταν κάνενὸς ἁγίου, δὲν ἐφύλαξε τὴν ὑπόσχεσί του ἀλλὰ μονομιᾶς ἐφανέρωσε στοὺς στρατιώτας ἕνα μεγάλο δενδρὶ ποὺχ' ἀναβῇ ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας, καὶ ἔτσι τὸν ἔπιασαν, τὸν ἔδεσαν πιστάγκωνα μὲ σίδερα καὶ τὸν 'πᾶγαν στὴν Πάτρα καὶ ἐκεῖ τὸν 'σταύρωσάν ἀνάποδα — ἀπάνω τὰ πόδια καὶ κάτω τὸ κεφάλι.»—

Συνέπεια τῆς προδοσίας τοῦ ἀκαταλογίστου χωρικοῦ ἦν ἡ φοβερὰ κατάρα ἣν ὁ Ἅγιος ἐξέφερε κατὰ τῶν Γουρσουμιστιωτῶν «ὅλο τὸ χρόνο νἄχετε γεννήματα καὶ σὰν ἔρθ' ὁ Μάρτης νὰ μήν ἔχετε νὰ φᾶτε ψωμὶ — χαΐρη δὲ καὶ προκοπὴ ποτέ σας νὰ μὴ 'δῆτε». Ἔκτοτε, ὡς βεβαιοῦσιν οἱ κάτοικοι τοῦ κατηραμένου χωρίου, ἐπαληθεύει κατὰ γράμμα ἡ φοβερὰ ῥῆσις ἂν καὶ ὁ τόπος των εἶναι εὔφορος καὶ ποτιστικός.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς κατάρας δι' ἧς σήμερον διαιωνίζεται ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου, σώζεται καὶ περίεργον θαῦμα δεικνύμενον καθ' ἑκάστην τοῖς ἐκεῖσε διερχομένοις διαβάταις. Ἐπὶ τοῦ ὑπερκειμένου τῆς Ἐκκλησίας βράχου, ὁ Ἅγιος ἀπετύπωσεν ἐν δυσὶ λίθοις, ὥσπερ ἐπὶ τελματώδους μέρους, τὰ ἴχνη τῆς ἐκεῖθεν διαβάσεώς του, ἵνα δείξῃ εἰς τοὺς καταδιώκοντας στρατιώτας τὴν θαυματουργὸν αὐτοῦ δύναμιν καὶ ἀφήσῃ ἴχνη ἀνεξίτειλα εἰς ὅ μέρος ἐπέπρωτο νὰ προδοθῇ καὶ συλληφθῇ.

Περίεργος νὰ ἴδω ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν ἐπὶ τοῦ βράχου σωζομένην πέτραν μετὰ τῆς ἀποτυπώσεως τοῦ ἀριστεροῦ ὑποδήματος, ἀφίππευσα παραχρῆμα καὶ ἀνῆλθον, ὁδηγούμενος ὑφ' ἑνὸς χωρικοῦ εἰς ὅ μέρος ἐσώζετο ὁ ἀνεκτίμητος βράχος! Τὸ θαῦμα δηλοῦται πασιφανέστατα ἅμα ῥίψῃ τις ἐταστικὸν βλέμμα ἐπὶ ὀγκώδους λίθου κατεχωσμένου ἐντὸς τῶν πλευρῶν τοῦ βράχου, ἄνωθεν τοῦ ὁποίου φύεται ἀειθαλὴς Ἀχλάδα (Ἀπιος ἀγρία). Ἐκεῖ ἐν ὅλῃ τῇ κανονικότητι καὶ συμμετρίᾳ ἀρχαίου πέλματος τῶν Ἁγίων (τσαρούχιον) φαίνεται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ λίθου ἀριστερὸν ὑπόδημα ἀποτυπωμένον. Τὸ πρᾶγμα εἶναι ὄντως θαυμάσιον καὶ διεγείρει, ὡς ἐπληροφορήθην, παρὰ τοῖς ξένοις περιηγηταῖς τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν ἔκπληξιν. Πολλῷ ὅμως σπουδαιοτέρα εἶναι ἡ ἑτέρα σωζομένη πέτρα, φέρουσα τὸν τύπον τοῦ δεξιοῦ ποδὸς τοῦ Ἁγίου, ὡς λέγουσιν, ἄνευ πέλματος, ἐν ᾗ διακρίνει τις ἐν ὅλῃ τῇ ἀκριβείᾳ τὴν ἀποτύπωσιν τῶν δακτύλων καὶ ἐν γένει τὰς ἐξωτερικὰς γραμμὰς τοῦ ἀνθρωπίνου ποδός. Δυστυχῶς δὲν ἠδυνήθην ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως νὰ βεβαιωθῶ διότι πρὸ πολλοῦ οἱ χωρικοὶ ἐξήγαγον αὐτὴν διὰ συνεισφορᾶς ἐκ τοῦ βράχου καὶ ἐτοποθέτησαν ἀσφαλῶς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἧς ὁ ἱερεὺς ὁ μόνος ἁρμόδιος νὰ μὲ εἰσαγάγῃ ἐν αὐτῇ ἀπουσίαζεν. Λόγος ἐπίσης γίγνεται ὅπως καὶ ὁ νῦν ὑπάρχων λίθος ἐξαχθῇ ἐκ τοῦ βράχου καὶ διαφυλαχθῇ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ μετὰ τοῦ ἑτέρου.

Τὴν περιέργειάν μου ἰδίως προσήλκυσεν ἡ ἐπὶ τῆς πέρνας τοῦ ὑποδήματος ὑπάρχουσα ὀπὴ πλήρης ὕδατος εἰς ἣν μετὰ σεβασμοῦ ὁ παρακολουθῶν ἡμᾶς χωρικὸς εἰσήγαγεν δύο δακτύλους τῆς δεξιᾶς του χειρός.

— Ἔ! μοὶ εἶπε, θέλεις νὰ μάθῃς γιατ' ἦναι αὐτὴ ἡ τροῦπα; Ἄκουσε. Ὅτε πρωτοκτίστηκε ἡ Ἐκκλησιὰ ποὺ βλέπεις 'κεῖ κάτω — τὴ γιορτὴ τ' Ἅγια — Ἀνδρέα ἐβουλευτήκαμε ὅλοι μας νὰ κάνωμε μεγάλο πανηγύρι. Γιὰ νἄχουμε δὲ καλὸ 'ρώτημα, μάθε πρωτοῦ προχωρήσω ὅτι 'μεῖς δὲ ξέραμε τότε αὐτὴ τὴν Ἅγια--πέτρα. Γιαυτὸ μὲς στὴ ζωὴ ἀπάνω τοῦ πανηγυριοῦ ἀνέβηκε ὁ θεός μου 'δῶ νὰ βάλῃ μπαρούτη σὲ καμπόσες τροῦπες στὸ βράχο, νὰ βίζουμε μπουρλότα γιὰ τὸν Ἅγιο. Ἦρθε τὸ λοιπὸν σαὐτὴ τὴ πέτρα, ἐτρούπησε 'δῶ ποὺ βλέπεις στὴν ἄκρη κ' ἔρριξε μέσα κάμποση μπαρούτη.—Ἀλλὰ τί τὰ θέλεις γιὰ νὰ μὴ τὰ πολυλογῶ, χίλιες θᾶβαλε φοραῖς καὶ καμμιὰ δὲν ἔπιανε. Ἔπειτα ἐβάλαν καὶ λός ὁ γιὰ νὰ τὴν τσακίσουν, μὰ τοῦ κάκου ὅλα!! Τότες μαζεύτικαν ὅλοι ποὔσαν στὸ πανηγύρι, ἐφέραν κεργιὰ καὶ ἴδαμε τὸ θᾶμμα τοῦ Ἅγια--Ἀνδρέα. — καὶ ἐσταυροκοπεῖτο μετὰ κατανύξεως. — Ἀπὸ τότες κανένας δὲ τολμᾷ ν' ἀγγίζῃ τὴν Ἅγια--πέτρα — καὶ μετὰ μικρὰν σκέψιν ὡσεὶ νὰ ἐλησμόνησέ τι ἐν τῇ σειρᾷ τῆς διηγήσεώς του— Ἄ ναί! ξέρεις ἀπὸ τότες ποὔγεινε ἡ τροῦπα εἶν' ὅλο γεμάτη νερὸ καὶ ὅποιος ἔχει πόνο στὸ κεφάλι τὸ βρέχει καὶ μονομιᾶς γίνεται θερμό.

Ἐπὶ τῇ ἐπισήμῳ διαβεβαιώσει τῶν ἰαματικῶν ἰδιοτήτων τοῦ ὕδατος, ὁ εἷς τῶν ἀγωγέων μας ἔκλινεν εὐσεβάστως τὸ γόνυ ἐπὶ τῆς πέτρας καὶ βυθίσας τοῦ δακτύλους ἐν τῇ ὀπῇ, ἐδρόσισε τὸ ἡλιοκαές του πρόσωπον.

Κατῆλθον ἐκ τοῦ βραχώδους ἐκείνου μέρους ἀρίστας ἀποκομίζων ἐντυπώσεις περὶ τοῦ θαυμασίου ἐκείνου λίθου ὃν μάτην ἐπανειλημμένως ἐζήτησαν νὰ ἀγοράσωσιν οἱ κατὰ καιροὺς ἐκεῖθεν διελθόντες Ἄγγλοι περιηγηταί.

—Ἂν σᾶς δώσουν τόσῳ χρυσάφι, εἶπον, ὅσῳ χρειάζεται γιὰ νὰ γίνετε ὅλοι πλούσιοι καὶ ἀφεντάδες, δίδετε τῆς δύο πέτραις;

— Ἀμεῖς δὲν ἔχουμε ἀνάγκη ἀπὸ παράδες· μοὶ ἀπεκρίθη εὐσταλὴς ποιμὴν φέρων ἐπὶ τῆς ῥάχεώς του ὡραῖον ἀρνίον. — Ἐκεῖνοι τὸ χρυσάφη τους καὶ 'μεῖς τὰ λιθαράκια μας!!

Ὡραῖον μάθημα διὰ τοὺς ἐκμεταλλευομένους τὰ περίπυστα ἡμῶν ἀρχαῖα κειμήλια! Οἷον παράδειγμα δίδουσιν οἱ ἁπλοϊκοὶ καὶ ἀδαεῖς χωρικοὶ εἰς τοὺς πωλοῦντας ἀντὶ εὐτελοῦς χρυσίου τοὺς ἐθνικοὺς θησαυροὺς τῆς πτωχῆς ἡμῶν Πατρίδος! Διδασκόμεθα ἀπὸ τοὺς ἀμαθεῖς ὅ,τι ἡμεῖς οἱ ἐπιστήμονες καὶ πεπολιτισμένοι ὀφείλαμεν πρῶτοι νὰ ὑποδεικνύωμεν αὐτοῖς!

(ἐκ Πατρῶν).

Κ. Δ. ΚΑΠΡΑΛΟΣ.

Π. ΧΙΩΤΟΥ

Β'.

Ἡ λιτανεία τοῦ λειψάνου τοῦ θαυματουργοῦ Σπυρίδωνος.

[Συνέχεια καὶ τέλος]

Φαιδρὰ ἀνέτειλεν ἡ ἡμέρα τῶν 11 Αὐγούστου 1885, καθ' ἣν παρευρέθην ἐν Κερκύρᾳ μετὰ τῆς συζύγου μου Θηρεσίας, ὅπως ἴδωμεν τὴν λιτανείαν τοῦ λειψάνου τοῦ ἱεράρχου Σπυρίδωνος, καὶ συνεωρτάσωμεν μετὰ τῶν προσφιλῶν μου Κερκυραίων, ὡς σύνηθες. Οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν πανηγυρικῶς ἐσήμαινον τὴν ἑορτήν. Τὰ παράθυρα τῶν οἰκιῶν ἐστρώθησαν μὲ τάπητας μεταξίνους ἐτέθησαν ἐπ' αὐτῶν λαμπάδες καὶ ἀγγεῖα μὲ ἄνθη. Μὲ μυρτίας καὶ δάφνας, ἐστολίσθη ὁ ἐν τῇ πλατείᾳ ἱστάμενος ἀνδριὰς τοῦ Στρατάρχου Σκολεμβούργου. Προητοιμάσθη ὁ στρατὸς ἐν μεγάλῃ στολῇ καὶ ἐξήρχετο τῶν στρατώνων. Συνήρχετο ἡ πληθὺς τῶν ἑορταζόντων. Ἐκ τῶν μακρὰν τῆς ἐξοχώρου συνηθροίζοντο οἱ χωρικοὶ ἐγχώριοι καὶ ξένοι συνέτρεχον ἐκ τῶν προαστείων. Τὰ ἀτμόπλοια εἶχον μετακομίσει πρὸ ἡμερῶν ἱκανοὺς προσκυνητὰς ἐκ Παξῶν καὶ Λευκάδος.

Ἄνδρες καὶ γυναῖκες πάσης ἡλικίας καὶ τάξεως προσήρχοντο εἰς τὸν Ναὸν ἑνωρὶς καὶ ἠσπάζοντο τὴν λάρνακα. Ἔγεμεν ὁ Ναὸς καὶ τὰ πέριξ τοῦ νάρθηκος ἐξ εὐλαβῶν προσφερόντων λαμπάδας θυμίαμα καὶ ἐξέγας (ἐκτάριον) ἐλαίου. Φαιδροὶ ἅπαντες ἐνδυμένοι τὰ ἑορτάσιμα φορέματα περιέτρεχον τὰς ὁδοὺς, καὶ ἐσκορ-

πίζοντο εἰς τὴν πλατεῖαν, ὅπως καταλάβωσι θέσιν κατάλληλον πρὸς θεωρίαν τῆς λιτανείας. Ἀξιοθέατοι ἦσαν αἱ χωρικαὶ φοροῦσαι τὰς ἰδιαζούσας πλουσίας στολὰς κατ' ἔθιμον τῆς περιχώρου. Ὑψηλαὶ τὸ ἀνάστημα, στρογγυλοπρόσωπαι καὶ λευκαὶ τὴν ὄψιν, ἐφείλκουν τὴν περιέργειαν ἑκάστου· ἐξέχραπτον τὸ κάλλος τὰ μαῦρα ὄμματα, τὰ μηλόχροα μάγουλα, τὰ κερασόχρωμα χείλη. Περιεσέφετο ἡ κεφαλὴ τὸν λευκὸν κεφαλόδεσμον μὲ τὴν πλεξίδα τῶν μαύρων μαλλίων. Περιεπλέκετο μὲ ταινίαν κοκκίνην (μέζαν), καὶ ἐστερίζετο μὲ ὁλοχρύσας τρέμουλας παριτώσας λιθοκόλληταν ἄνθη καὶ κάλυκας ἐκ τοπαζίων ἀμεθύσων καὶ ρουμπινίων. Ἐκρέμοντο ἐκ τῶν ὠτίων σκολαρίκια μακρὰ καὶ πλατειὰ ἁλυσωτὰ λήγοντα εἰς κωδωνοειδεῖς σωλήνας, ἐξ ὧν συνήπτοντο ἄλλα ὁμοειδῆ ἐνώτια ὡς ὁρμαθός. Ὁ ἀσπρογάλακτος λαιμὸς ἐστολίζετο μὲ χρυσᾶς ἁλύσους καὶ περιπλοκὰς περιλαιμίων, ἐκ τῶν ὁποίων ἐκρέμοντο πολύσχημοι ἀσέρες καὶ ἐγκόλπια, κύκλον μέγα ἄνω τῶν μαζῶν περὶ τὸ σῆθος ποιοῦντα· λευκὸς ὑποκαμίσκος ἐκάλυπτε τοὺς μαζούς, οἵτινες συνείχοντο μὲ τὸ κόκκινον βελούδινον περισήθιον χρυσοκέντητον, τὸ περιεῤῥαμένον μὲ χρυσοῦς πασαμάδας, καὶ θυλακομένον μὲ πέντε ἀργυρᾶ μεγάλα σφαιροειδῆ κομβία. Τὴν ὀσφὺν περιέσφιγγε ταινία βελούδινος συναρμοζομένη μὲ μεγάλας ἀργυροχρύσους ζώνας. Ἱμάτιον δὲ πλατὺ καὶ πολύπτυχον μεταξοῦφαντον, ποικιλόχροον καὶ παρυφασμένον μὲ πασαμάδας καὶ χρυσοῦγαΐταν ἐκάλυπτε τὸν κορμὸν μέχρι τῶν ἀστραγάλων. Ἐπέκειτο αὐτοῦ εἰς τὸ ἔμπροσθεν λεπτοῦφαντος χηλησμένη ποδία μὲ θυσάνους, καὶ εἰς τὸ ὄπισθεν ἐπίβλημα τῆς πλάτης μετάξινον χρυσοκέντητον μὲ χειρίδας ἀνοικτάς· Τὰ ὑποδήματα δέρματος κοκίνου ἢ κιτρίνου συνεκλείοντο μὲ περπίδας (γάντζους) ἀργυροῦς μεγάλους. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐφέρετο πέπλος περιεστραμμένος τοῦ κεφαλοδέσμου, καὶ ἀνοικτὸς εἰς τὴν ἐμφανιζομένην ἔμπροσθεν ὡραίαν ὄψιν. Ἡ μοναδικὴ αὕτη πλουσία ἐνδυμασία τῶν κερκυραίων χωρικῶν ἐφείλκυε τὸν θαυμασμὸν τῶν παρεπιδημούντων ξένων.

Ὄχι ἀνομοίως ἐφείλκυε τὴν προσοχὴν ἡ γλαφυρὰ καὶ ζωγραφικὴ ἐνδυμασία τῶν Λευκαδίων γυναικῶν. Ὑψηλαὶ τὸ ἀνάστημα καὶ λευκαὶ τὴν ὄψιν ἐνέφαινον ὡραιότητα μορφῆς, καὶ ἐδήλουν εὐαισθησίαν καρδίας μὲ τὰ τοξοειδῆ ὀῤῥύδια καὶ τὰ μαῦρα ὄμματα. Ἔφερον ἐπὶ κεφαλῆς μικρὸν φέσιον μεταξωτὸν ἁπλωτὸν μὲ θύσανον λεπτοφῆ χρυσοῦν μαργαριτόπλεκτον. Περιεπλέκοντο τὰ μαλλία μὲ χρυσᾶ κοσμήματα. Δύο βόστριχες καταβαίνοντες ἐπὶ τῶν μιλίγκων περικόσμουν τὴν εὐπάριφον ὄψιν. Ἐνώτια πολύτιμα ἐκρέμοντο ἐκ τῶν ὠτίων, καὶ τὸν ὑψηλὸν καὶ χιονάτον λαιμὸν ἐστόλιζον χρυσαὶ ἁλύσεις ἢ περιλαίμια μαργαρίτων μὲ ἀδαμαντίνους σταυροὺς καὶ ἐγκόλπια. Λεπτοφυεῖς ὑποκαμίσκος ἐσκέπαζε μέχρι μαζῶν τὸν κόλπον, καὶ περισήθιον μετάξινον χρυσοκέντητον μαῦρον ἐστήριζε τοὺς καλυπτομένους μαζούς. Ἱμάτιον μετάξινον κόκκινον ἢ ἀλλόχρωμον μὲ πτυχὰς πασαμωμένας κατήρχετο μέχρι ποδῶν. Ὀπισθεν ἔφερον τὸ μετάξινον μαῦρον ἐπανωφόριον (φερεντζὲν) διαλάμπον μὲ χρυσοῦς πασαμάδας. Πέπλος δὲ μακρὸς λευκὸς κροκωτὸς ἢ μετάξινος μαῦρος ἀνθοκέντητος κατήρχετο ἀπὸ κεφαλῆς, καὶ περιέβαλε τὰ πλευρά.

Περὶ τὰς 9 π. μ. παρετάχθη ὁ στρατὸς καθ' ὅλην τὴν ὁδὸν Πήνιας ἀπὸ τοῦ Ναοῦ καὶ τὸ ἐπιτελεῖον μετὰ μουσικῆς. Προσῆλθον τέσσαρες λόχοι τῆς στρατιωτικῆς Σχολῆς ἔχοντες στολὴν ἁπλοῦ στρατιώτου καὶ φοροῦντες χειρόκτια καὶ ἀχηγετούμενοι ὑπὸ τῶν ἀξιωματικῶν καθηγητῶν. Ἅμα δὲ τούτου καὶ οἱ ναυτικοὶ τῶν προσορμιζομένων πολεμικῶν πλοίων· ἔλειπον ὅμως ἐκ τῆς συνήθους παρακολουθίας ναυτικοὶ Ῥῶσοι, οἵτινες ἄλλοτε κρατοῦντες κηρία ἀνημένα καὶ φιάλην ἐλαίου, συνεδοξολόγουν τὸν θαυματουργὸν ὅτι ἐσώθη τὸ πλήρωμα ἐκ χολοροίας.

Ἐσήμαινον οἱ κώδωνες τοῦ Ναοῦ τὴν ἐκφορὰν τοῦ Ἱεροῦ Λειψάνου, καὶ παρευθὺς ὁ στρατὸς παρουσίασε τὰ ὅπλα· καὶ ἐκίνησεν ἡ λιτανεία. Προηγοῦντο τὰ φλάμπουρα τῶν συντεχνιῶν, ὁ βαστάζων φλαμπουριάρης ἐνεδύετο ποδήρη χιτῶνα γαλαζοειδῆ, καὶ συνωδεύετο ὑπὸ δύο φανοφόρων ὡσαύτως ἐνδεδυμένων. Ἑκάστου φλαμπουριάρου προεπορεύετο ὁ κηροφόρος τῆς συντεχνίας, διαδίδων κηροὺς εἰς ἕκαστον παῖδα ἢ μαγίστορα τῆς συντεχνίας, ὁ δὲ λαβὼν συνετάττετο ἀμέσως εἰς τὴν σειρὰν τῶν παρακολούθων ὁμοτέχνων. Εἶτα ἤρχετο ἡ φιλαρμονικὴ μουσικὴ ἐν μεγάλῃ στολῇ διαλάμπουσα μὲ ὀρειχαλκίνας περικεφαλαίας ἐστολισμένας μὲ κοκκίνους λόφους καὶ ἐπικρεμοῦσαι ἐπὶ τοῦ περισηθίου θυσάνους καὶ περιπλέγματα καὶ σημαίνουσα ᾄσματα χαρμόσυνα καὶ παιάνας. Εἶτα ἐφέρετο ὁ Τίμιος Σταυρὸς μετὰ δύο μανουαλίων καὶ τὸ λάβαρον τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος (capitolo). Σὺν τούτοις ἐβάδιζεν ἡ στρατιωτικὴ μουσικὴ ἀπηχοῦσα ἐμβατήρια, καὶ ἀκολούθως στοιχιδὸν τὰ μέλη τῆς φιλελεήμονος ἑταιρίας τῶν πολιτικῶν συλλόγων, οἱ ἱεροσπουδασταὶ καὶοἱμαθηταὶ τῶν ἐκπαιδευτηρίων, κρατοῦντες ἅπαντες κηρία. Ἤρχετο ἀκολούθως ἐν τῷ μέσῳ τῆς συμβαδιζούσης στρατιωτικῆς γραμμῆς ἡ κατὰ ζεῦγος σειρὰ τῶν ἱερέων ἐνδεδυμένων λαμπρὰ φελόνια καὶ λαμπαδιφορούντων· ὁ τελετάρχης περιεφέρετο εὐτακτῶν καὶ διατάσσων. Περιέκλειε δὲ τὴν σειρὰν ὁ Ἀρχιερεὺς Ε. Βουλισμᾶς φορῶν ἅπασαν τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν χρυσοῦφαντον καὶ μίτραν πολύτιμον ῥωσσικήν, καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν δύο ἐκκλησιαστικῶν ἀξιωματικῶν τῶν διακρινομένων μὲ τὰ ἐπανωκαλύμμαυχα. Εὐθὺς δὲ ἐφέρετο τὸ Ἅγιον Λείψανον τοῦ Θαυματουργοῦ ἐντὸς λάρνακος ὁλοχρύσου, ἧς τὸ πολύτιμον ζέμμα ἐξέχραπτεν ἐξ ἀδαμάντων. Τέσσαρες ἱερεῖς ἐβάσταζον τὴν λάρνακα. Νομάρχης, Δήμαρχος, Πρόεδρος τοῦ δημοτ. Συμβουλίου, ὁ Φρούραρχος καὶ δύο Συνταγματάρχαι ἐκράτουν τοὺς ἀργυροῦς κόντους οὐρανίας χρυσοκεντήτου ἥτις ἐπεσκέπαζε τὴν λάρνακα. Κατόπιν ἐβάδιζον ἀνὰ δύο καὶ σειρὰν τὸ στρατιωτικὸν ἐπιτελεῖον, δικασταὶ καὶ ἅπασα ἡ ἐγχώριος καὶ κυβερνητικὴ ὑπαλληλία.

Ἡ λιτανεία διήρχετο τὰς κυρίας ὁδοὺς τῆς πόλεως· κατέβη ἀπὸ τῆς ἄνω, ὅπου ἦν ἄλλοτε τὸ φρούριον τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου εἰς τὴν μεγάλην πλατεῖαν καὶ διέβαινε τὴν περὶξ δενδρόφυτον δίοδον. Ἅμα ἔφθασεν ἔμπροσθεν τοῦ ἀγάλματος τοῦ Σκολεμβούργου, καὶ ἐστάθη ὀλίγον ἀπέναντι τῆς πύλης τῆς Ἀκροπόλεως, εὐθὺς ἐκανονοβόλει τὸ φρούριον, στρατιωτικὸν ἀσπασμὸν καὶ ἐπυροβόλησαν τὰ κατὰ τὴν ἀνατολικὴν δενδροστοιχίαν σταθέντα πεδινὰ κανόνια. Ἀπέναντι δὲ τοῦ βασιλικοῦ παλατίου κατὰ τὴν μεγάλην θύραν Ἁγίων Μιχαὴλ καὶ Γεωργίου ἐστάθησεν ἅπασα ἡ λιτανεία, καὶ ἐγένετο ἡ σύνηθης δέησις ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Γεωργίου τῆς Βασιλίσσης καὶ τῶν βασιλοπαίδων. Ἐπὶ τοῦ ἐξώστου ἵστατο οἱ ἀξιωματικοὶ τῶν ἀνακτόρων, λείποντος τοῦ Βασιλέως εἰς τὰ ξένα. Μαγευτικὸν δὲ ἦτο τὸ θέαμα τότε εἰς τὸν περιεργαζόμενον τὰς φυσικὰς καλλονὰς τῆς Κερκύρας. Οὐρανὸς γῆ καὶ θάλασσα ἐμειδίων. Ἀὴρ θαλάσσιος διερχόμενος τὴν χωρίζουσαν θάλασσαν τῆς Κερκύρας ἐκ τῆς ἀπέναντι Στερεᾶς ἐδρόσιζε μὲ τὴν πνοήν του τὰ ἐπιπίπτοντα ἡλιοκάμματα τῆς ὥρας ἐκείνης. Πλῆθος ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν πάσης ἡλικίας καὶ τάξεως κατεῖχον τὰ ἐν τῷ πεδινῷ καὶ τοῖς διόδοις τῆς πλατείας. Ἐξῶται, παράθυρα καὶ σοαὶ τῶν μεγαλοπρεπῶν καὶ ὑψορόφων οἰκιῶν περὶξ ἔγεμον θεατῶν. Τὰ ποικίλα χρώματα τῆς ἐνδυμασίας τῶν γυναικῶν, τὰ χρυσᾶ κοσμήματα τὰ ἀργυροῦφαντα ἄμφια τῶν ἱερέων διέλαμπον διακρινόμενα ἐκ τῶν διασχισμάτων τῶν κλάδων τῶν δένδρων καὶ τῶν ἀνθοροούντων θάμνων. Ἀκτῖνες ἡλιακαὶ διήγαζον τὴν κυκλοειδῆ γενικὴν σοὰν τῆς σέρνας Μαιτλάνδου πρὸς τιμὴν τοῦ θεμελιώσαντος τὸ Σύνταγμα τοῦ Ἰονίου Κράτους. Περιλαμπὴς ἐφαίνετο ὁ μαρμάρινος ὀβελίσκος τοῦ Ἁρμοσοῦ Δουγλᾶ, ὁ πρὸς διαμνημόνευσιν χρήσεως καὶ ὠφελείας ἐκ τῆς τότε κωδικοποιήσεως δικαστικῶν νόμων ἐγερθείς· Ἄρθονον ὕδωρ ἀνεπήδα ἐκ τῶν τεσσάρων πηδάκων τῶν παραπόδας τοῦ ὀρυχαλκίνου ἀνδριάντος τοῦ Ἁρμοσοῦ Ἄδαμ, ἔργον τοῦ διασήμου Κερκυραίου γλύπτου Προσαλέντου. Νερὰ ἐξ αὐτῶν ἐχύνοντο εἰς τὴν ὀρειχαλκίνην δεξαμενήν, καὶ ἀργυροειδῶς κυματιζόμενα ἔφερον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ἰχθεῖς χρυσοκοκκίνους παίζοντας καὶ προσπλέοντας εἰς τὰ περὶξ ἀνθισμένα χόρτα καὶ θάμνους τοῦ κήπου τοῦ ἔμπροσθεν τοῦ παλατίου. Ἀδιάκοπος ἦτο ἡ κίνησις τῆς πληθύος κατὰ τὰς διαβάσεις κατὰ τὰς σοὰς καὶ τὰ εὐρύτατα τετράγωνα τῆς πλατείας.

Τέλος ἡ λιτανεία ἐπανῆλθεν εἰς τὸν ναόν. Τὸ Ἱερὸν Λείψανον ἐτέθη ἐν τῇ Ὡραίᾳ Πύλῃ· εὐθὺς ἐγένοντο αἱ συνήθεις δεήσεις ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ κόσμου, τοῦ Βασιλέως, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, τῶν ἐγχωρίων Ἀρχῶν καὶ οἰκοδεσποτῶν. Ἡσπάζοντο τοὺς πόδας τοῦ Ἱεροῦ Λειψάνου, οἱ προσκυνοῦντες ἐλάμβανον γαρύφαλα ἐκ τῶν ἱερέων προϊσταμένοι τῶν ἀρχῶν. Θαυμάζεται καὶ ἐκπλήττεται ὁ περιεργαζόμενος τὸ Λείψανον τοῦ Θαυματουργοῦ. Σῶα ἡ ἱερὰ κεφαλὴ ὡς καὶ τὸ λοιπὸν Σῶμα διατηρεῖται ἀκέραιον καὶ ἄφθαρτον. Διακρίνονται οἱ βολβοὶ τῶν κεκλεισμένων ὀμμάτων, τὸ ἀνοικτὸν στόμα καὶ ἡ προβαίνουσα γλῶσσα ἐκ τῶν χειλέων. Εἰσέτι καλύπτεται ἡ κεφαλὴ μὲ τὸ χαμηλὸν καλυμμαύχιον τὸ διαφαῖνον τὰς κοκκίνους παρυφάς του. Ἐπιφέρει τὸ ἐπανωκαλύμμαυχον καὶ ἐνδύεται τὰ ῥάσα τὰ ἴδια τὰ ἐπὶ τῆς ζωῆς του, καὶ ἔχοντα ἀκόμη τὰς βελονίας τῆς κλωστῆς· φορεῖ δὲ μόνον ἐπιτραχήλιον καὶ ὠμόφορον. Ὅ,τι δὲ δεικνύει τὴν ἀφθαρσίαν τοῦ ἱεροῦ σκήνους εἶναι ἡ κνήμη, ἡ ὁποία ἐφαπτομένη καὶ πιεζομένη ὑπὸ δακτύλου ζῶντος, βολίζει καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὴν προτέραν κατάστασιν. Διὸ πᾶς ἐκπληττόμενος εἰς τὸ θαῦμα τοῦτο, δοξάζει τὰ μεγαλεῖα τῆς θείας Πίστεως καὶ ἀναφωνεῖ μετὰ τοῦ Δαυΐδ «Θαυμαστὸς ὁ Θεὸς ἐν τοῖς Ἁγίοις αὐτοῦ».

Χίλια πεντακόσια ἔτη ἀριθμοῦνται ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἁγίου μέχρι τοῦ νῦν. Ἐπὶ 500 ἔτη διέμεινε τεθαμμένος εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐκταφεὶς μετετέθη εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἐπὶ ἁλώσεως αὐτῆς ὁ Καλοχαιρέτης μετέφερεν ἐκεῖθεν εἰς Κέρκυραν. Ὁ υἱὸς τοῦ Καλοχαιρέτου, Φίλιππος, ὑπανδρεύσας τὴν θυγατέρα του Ἀσημήναν μὲ τὸν Σταμάτιον Βούλγαρην, ἔδωσεν εἰς προῖκαν τὸ ἱερὸν Λείψανον αὐτῷ. Ἔκτοτε ἡ οἰκογένεια τῶν Κερκυραίων ἀρχόντων Βουλγαρέων ἐγένετο οἰκοδεσπότης καὶ κύριος τοῦ ναοῦ. Ἐξ ὅλων δὲ τῶν μερῶν τοῦ κόσμου ἔρχονται εὐλαβεῖς προσκυνηταὶ τοῦ ἱεροῦ Λειψάνου, ὃ βρύει θαύματα καὶ πηγάζει ἰάματα τοῖς πιστῶς προσδεομένοις αὐτοῦ καὶ σώζει τὴν Κέρκυραν ἀβλαβῆ παντὸς κακοῦ.

Σημείωσις παραληφθεῖσα εἰς τὸ προλαβὸν μέρος Α' τοῦ περὶ πολυορκίας Κερκύρας.—«Μεταξὺ τῶν συνθραμόντων νησιωτῶν εἰς τὸν πόλεμον τῶν 1716 μνημονεύεται καὶ ὁ Ζακύνθιος Ἰωάννης Ῥοῦσος, ὅστις μὲ 16 ἄνδρας ἐνόπλους ἐπεβιβάσθη εἰς τὴν πολεμικὴν φρεγάταν

Δουόδου, καὶ παρέστη καθ' ὅλας τὰς ναυμαχίας ἀπὸ τοῦ 1816 ἕως τὸ 1817· ὡς τὸ μαρτυρικὸν του βεβαιοῖ, ὅ περιεσώθη εἰς τὴν οἰκογένειαν Λεονάρδου Ῥούσου.

Ο ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΣ

[ἐκ τῶν ἀπομνημονευμάτων ἀξιωματικοῦ τινος τοῦ Οὐγγαρικοῦ πυροβολικοῦ].

Τὰ παράδοξα συμβάντα ἅτινα προτίθεμαι νὰ διηγηθῶ, ἔλαβον χώραν ἐν Ἰταλίᾳ εἴς τινα τῶν τελευταίων πολέμων τῶν παρελθόντων χρόνων, ἐν οἷς ἔλαβον πρώτιστον μέρος ὡς ἀξιωματικὸς τοῦ πυροβολικοῦ.

Μετὰ τὴν μάχην τοῦ *** μεταξὺ τῆς μακρᾶς σειρᾶς τῶν ἁμαξῶν, τῶν ὑπὸ τῶν χωρικῶν ὁδηγουμένων, αἵτινες μετέφερον τοὺς πληγωμένους εἰς τὰ θεραπευτήρια, εἷς τῶν ὁδηγῶν ἐκείνων, μοὶ ἐφάνη ὕποπτος, καὶ ὑποθέτων τοῦτον κατάσκοπον τὸν ἔθεσα ὑπὸ ἐπιτήρησιν. Ἀκολούθως πλησιάσας αὐτὸν τῷ εἶπον:

—Εἶναι ἰδικά σου τὰ ζῶα ταῦτα;

—Ὄχι, κύριε, τὰ ἰδικά μου εἶναι ὀπίσω· ἀπεκρίθη μεθ' ὅλης τῆς ψυχραιμίας.

—Δεῖξόν μοι ταῦτα.

—Εἶναι 'κεῖ εἰς τὸ ἕδδρομον ἢ ὄγδοον ἁμάξι. Ἐὰν μοὶ τὸ ἐπιτρέπετε ὑπάγω νὰ σᾶς τὰ φέρω ἐνταῦθα.

—Ὄχι, ὄχι, περιμένετε. . . Καὶ ἔνευσα εἴς τινα ὑπαξιωματικόν, ὅστις πάραυτα μὲ ἑνόησε· μετὰ ταῦτα γραφεὶς πρὸς τὸν χωρικὸν ἐπανέλαβον:

—Γνωρίζεις ὅτι ὡς πρὸς τὴν θέσιν σου ὁμιλεῖς πολὺ καλὰ τὴν ἰταλικήν;

—Τί θέλετε νὰ εἰπῆτε Ἐκλαμπρότατε; ἠρώτησεν ὀλίγον ἔντρομος, εἶμαι ἀπὸ τὴν Βογέραν καὶ εἶμαι τίμιος ἄνθρωπος,

—Θὰ τὸ ἴδωμεν.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἔφθασεν ὁ ὑπαξιωματικός, μετὰ τοῦ διοικητοῦ τῶν μετακομίσεων, ὅστις διεδήλωσεν ὅτι δὲν ἐγνώριζεν οὐδόλως τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον.

Ἰδὼν ἑαυτὸν ἀνακαλυφθέντα, ἐδοκίμασε νὰ φύγῃ, ἀλλ' αὐθωρεὶ οἱ γρατιῶται τὸν ἔρριψαν κατὰ γῆς. Στραφεὶς τότε πρός με ἐκραύγασε μετὰ ἀπειλητικῆς φωνῆς:

—Θὰ μὲ τὴν πληρώσῃς! εἶμαι Ἰταλός. Θὰ ἐκδικηθῶ, καὶ ἠκολούθησε τοὺς γρατιώτας εἰς τὴν φυλακήν.

Ὀδηγήσαντες αὐτὸν εἰς τὴν φυλακὴν, ἠρεύνησαν ἐπ' αὐτοῦ μετὰ μεγαλυτέρας ἀκριβείας, ἀλλ' οὐδὲν εὗρον· μόνον παρετήρησα ὅτι ἔρριψε μακρὰν μικρόν τι χαρτίον. Τὸ ἐσήκωσα χωρὶς νὰ μὲ ἴδῃ τις. Περιεῖχε κατάλογον τῶν ὅπλων τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Κόμου καὶ Μεδιολάνων, ἐπίσης δὲ καὶ τὴν διεύθυνσιν ταύτην Α. Μ. ὁδὸς τῶν *Fatebene Fratelli* Ἐνετία. Εἰς τὰ θηλάκια τοῦ ἐνδύματός του, εἶχεν ὡς ἔγγυα 20 ναπολεόνια χρυσᾶ. Ἔκρυψα τὸ χαρτίον, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ οὐδείς.

Ἀκολούθως ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ, καὶ μὴ ἀπαντήσας, ὡδηγήθη αὐτὸν εἰς τὴν πλησίον πόλιν.

II

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ ταῦτα ἐδόθη νέα μάχη, καὶ τὴν ἑπομένην νύκτα ἐνῶ εὑρισκόμεθα ἐν ἀναπαύσει εἰς τὸ πεδίον, ἀφυπνίσθην ὑπό τινος διαγγελέως ὅστις μοὶ εἶπεν ὅτι εὑρέθη κατάσκοπός τις εἰς τὸ γρατόπεδον, ἀλλ' ἕνεκα τοῦ σκότους ἐπέτυχε νὰ διαφύγῃ τοὺς πυροβολισμούς μας, καὶ μόνον ἀνευρέθη ὁ χωρικός του πῖλος, ὃν ἔχασε φεύγων, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε χαρτίον, ὅπερ μοὶ παρέδωκεν. Ὁποία ἐσάθη ἡ ἔκπληξίς μου ἰδόντος ὅτι διηυθύνετο πρὸς ἐμέ. Ἐμπεριεῖχε τὰς ἀκολούθους λέξεις, ἰταλιστί:

«Σκέφθητι τὴν κατάραν μου! Αἱ ἡμέραι σου ὑπελογίσθησαν. Ζήτω ἡ Ἰταλία Μία!

Δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐννοήσω τίνι τρόπῳ ὁ ἄνθρωπος οὗτος κατώρθωσε νὰ δραπετεύσῃ· ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἀπὸ τῆς σιγμῆς ἐκείνης, ἡμέρα δὲν παρῆλθε χωρὶς νὰ εὕρω μίαν τοιούτου εἴδους εἴδησιν, πότε εἰς τὸ δωμάτιόν μου, πότε εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ ξενοδοχείου, πότε εἰς τὸ ἴδιον γρατόπεδον ἐν μέσῳ τῶν γρατιωτῶν, χωρὶς νὰ δύναμαι νὰ ἐννοήσω τινι τρόπῳ ἔφθανε μέχρις ἐμοῦ. Εὐκόλως δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ ὁποίαν βαθεῖαν ἐντύπωσιν μοὶ ἐνέπνεε τοιαύτη ἀόρατος καὶ σχεδὸν ὑπερφυσικὴ καταδρομή· μετεχειρίσθην πᾶν μέσον ὅπως ἀποκαλύψω τὸν μυστηριώδη καὶ ἐπίμονα αἰτουργόν· ἀλλὰ ματαίως. Παραδεδομένος ὢν εἰς τὰς ἀναζητήσεις ταύτας, βλέπω τὸν ὑπηρέτην μου κομίζοντα πρός με φάκελλον σιγάρων τῆς Βιργινίας, τὸν ὁποῖον ἠγόρασε παρ' ἑνὸς τῶν περιερχομένων ἐμπόρων οἵτινες ἤρχοντο εἰς τὸ γρατόπεδον. Τὰ ὑπεδέχθην μετ' εὐχαριστήσεως, καὶ ἡσύχως ἤρχισα νὰ ἀνοίγω τὸν φάκελλον ὅπως καπνίσω ἓν σιγάρον, δι' ὅπερ μεγίστην ἠσθανόμην ἀνάγκην, ἀλλὰ μόλις ἤνοιξα τοῦτον εὗρον ἐντὸς αὐτοῦ ἓν τῶν συνήθων μυστηριωδῶν γραμματίων, ἔτι μᾶλλον τῶν πρώτων ἀπειλητικὸν καὶ ὀργίλον! Παρευθὺς διέταξα νὰ ἐρευνήσωσι λεπτομερῶς καθ' ὅλον τὸ γρατόπεδον.—Ὁ ἔμπορος εἶχε γίνει ἄφαντος.

(ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ)

(ἀκολουθεῖ) Σ. ΠΕΛΕΚΑΣΗΣ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ ἐκ ῥόδων δέσμη· συνέχ. καὶ τέλος Γ. Α. Βαλαβάνης.—Ἡ παράδοσις καὶ ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας [Κ. Καπράλος].—Ἡ λιτανεια τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος [Π. Χιώτης].—Ὁ κατάσκοπος [Σπυρ. Πελεκάσης].

ΤΥΠΟΙΣ Σ. ΚΑΨΟΚΕΦΑΛΟΥ

ΚΥΨΕΛΗ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΤΡΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ	ΕΤΟΣ Γ'.—ΦΥΛΛ. 5.
προπληρωτέα		
Ἐν Ἑλλάδι. . . . . Δρ. ν. 6.	ΘΩΝ ΡΕΝΤΖΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ 29
Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. χρ. . . . 10		Ἐν Ζακύνθῳ τῇ 20 Φεβρουαρίου 1886

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΓΡΥΠΑΡΗΣ.

Τίς ἐνθυμεῖται αὐτόν;
Οἱ υἱοί του, οἱ συγγενεῖς του καὶ οἱ φίλοι.
Ἡ δὲ τῶν γραμμάτων πολιτεία;
Ἀγνοεῖ αὐτόν.
Τοιαύτη ἡ μοῖρα τῶν μετρίων ποιητῶν;
Οὐχὶ ὅλων. Ἐπειδὴ βλέπομεν, ἰδίως εἰς τὰς ἀνθολογίας, μὴ ἐξαιρουμένης τῆς τοῦ κ. Μαπαράγκα, νὰ ὑπάρχωσι, καὶ, μεταξὺ τῶν ἀληθῶν ποιητῶν καὶ ἀρίστων στιχουργῶν, ὀνόματα στιχοπλόκων, νὰ ὑπάρχωσι στίχοι πολὺ κατώτεροι ἐκείνων τοῦ Γρυπάρη. Δυστυχῶς ἐν Ἑλλάδι εἰσέτι δὲν ἐδημοσιεύθη ἀνθολογίαν περιέχουσαν ὅ,τι εὔοσμον ὑπάρχει ἐν τῷ νεοελληνικῷ Παρνασσῷ.

Ὁ Γρυπάρης ἔζη ὅμως εἰς καλὴν ἐποχὴν, εἰς ἐποχὴν ποιητικὴν, εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν οἱ μεγάλοι ποιηταὶ δὲν ἔλειπον.

Τὴν σήμερον, ὁ τεχνοκρίτης, ὅταν ἐπιχειρῇ νὰ γράψῃ πραγματείαν περὶ ποιητῶν τοῦ 19ου ἰδίως αἰῶνος, ἢ νὰ γράψῃ εἰδικῶς περί τινος ποιητοῦ ἢ στιχουργοῦ, εὑρίσκεται εἰς θέσιν λίαν δυσάρεστον. Καθότι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των ἔχει σειρὰν μεγάλων ποιητῶν. Σκέπτεται ὅτι ὁ αἰὼν ἤδη παρέρχεται. Αἰὼν μεγαλουργός. Αἰὼν μεγάλων ἀνδρῶν. Ὅτι παρῆλθεν ὁ καιρὸς ὕμνων καὶ παιάνων. Ἀπὸ τῆς Γαλλίας ἄλλοτε ἠκούοντο οἱ λυρισμοὶ τοῦ De Lavigne, αἱ ἰδιοτροπίαι τοῦ de Musset, αἱ εὐαισθησίαι τοῦ Larmantine, ἡ εὐθυμία τοῦ Béranger, ἡ κομψότης τοῦ Barbier καὶ αἱ πτήσεις τοῦ Hugo. Ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, μᾶς ἐπροξένει συμπάθειαν ἡ μελαγχολία τοῦ Λεοπάρδη, μᾶς εὐχαρίστει ἡ θεοσέβεια τοῦ Μαντζώνη, μᾶς ἐκίνει τὰ δάκρυα μᾶλλον ἢ τὸν γέλωτα ἡ σάτυρα τοῦ Γκιούστη. Ἡ Γαλλία ἔχασε τὸν Οὐγκώ της καὶ μετ' αὐτοῦ τὴν ποίησίν της. Εἰς τὴν Ἰταλίαν ὁ Carducci καταγίνεται μᾶλλον εἰς σοβαρὰς μελέτας καὶ ὀρθῶς πράττει. Εἰς τὴν Ἱσπανίαν ὁ Zorrilla καὶ ὁ Esprenceda διατηροῦσι τὴν τιμὴν τοῦ ἱσπανικοῦ παρνασσοῦ. Τὴν ἀληθῆ τέχνην τοῦ Körner, Arndt, Freiligrath, Grün, Büchert, Chamisso, Uhland, Lenau, Eichendorf δὲν ἔκαμεν γνωστὴν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τόσον τὴν Γερμανίαν ὅσον ὁ Heine. Καὶ ἡ Ἀγγλία καὶ ὁ κόσμος ἠγάπησε τὰς ἀπελπισίας τοῦ Βύρωνος· ἔλαβε συμπάθειαν διὰ τὸν Shelley καὶ ἐθαύμασε τὸν Walter Scott, ὡς σήμερον ἀγαπᾷ τὸν Tennyson. Ὁ ἀμερικανὸς Longfellow ἐμάγευε τὴν Εὐρώπην. Ἡ

Ἑλλὰς ἤκουεν εὐχαρίστως, ἐκ τῆς Ἰταλίας, τὴν ἀγανάκτησιν, τὸ κατὰ τῆς τυραννίας μῖσος καὶ τὸ ἀνδρικὸν θάρρος τοῦ Φωσκόλου· καὶ, ἐκ τοῦ Ἰονίου, τὰ ὑψιπετῆ ᾄσματα τοῦ Σωλομοῦ.

Εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν πολὺ εἶνε οἱ ποιηταὶ οἱ μεγάλοι, εἰς ἐποχὴν, ἥτις ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω, εἰς τὰ ἀναφερόμενα ἔθνη, ὑπῆρχον πλῆθος ἄλλων ποιητῶν πλὴν τῶν ἀναφερομένων, εἰς ἐποχὴν, ἥτις ἐνέγραψεν εἰς τὰς σελίδας ἡ ἱστορία ποιήματα καὶ ἄλλων ποιητῶν ἄλλων ἐθνῶν, οὓς, χάριν συντομίας, δὲν ἀναφέρομεν. Εἰς τοιαύτην ἐποχὴν, εἷς μέτριος ποιητὴς, βεβαίως δὲν δύναται νὰ λάβῃ διακριτικὴν θέσιν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ποιήσεως. Τούτου ἕνεκα ἡ Κυρία Λαμπὲρ εἰς τὴν μελέτην «Περὶ Συγχρόνων ποιητῶν τῆς Ἑλλάδος» ἔπρεπε νὰ παραλείψῃ ὀνόματα τινα. Ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ, τῆς περιφανοῦς Γαλλίδος, εὑρίσκομεν τινὰς μετριότητας. Ἂν εἶχε σκοπὸν νὰ ποιήσῃ μνείαν καὶ περὶ τῶν μετριοτήτων, τότε ἠδίκησε διαφόρους.

Ὅτε λοιπὸν ἤκμαζεν ὁ Γρυπάρης, ὑπῆρχον διάφοροι καὶ ἐν Ἑλλάδι δόκιμοι ποιηταὶ καὶ ἄριστοι στιχουργοί. Ὁ Γρυπάρης δὲν ἦτο ὑψιπέτης ὡς ὁ Σολωμός. Ἡ ποίησις ἔχει ἀνάγκην πτερύγων. Τὸ τοῦ Ὁρατίου:

. . . . . *mediocribus esse Poetis*
Non dii, non homines, non concernere columnae

ἀείποτε μᾶς τρομάζει ὁμιλοῦντες περὶ ποιητῶν. Ἄπειροι εἰς τὸν κόσμον ἔγραψαν στίχους, καὶ τούτων, οἱ πλεῖστοι ἐλησμονήθησαν καὶ οὐδὲ ἀναφέρονται ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τῆς γραμματολογίας, καὶ ἐκ τῶν ἀναφερομένων, τινὲς ζῶσι μόνον εἰς τὴν μνήμην ἱστορικοῦ τινος τῆς γραμματολογίας. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ Γρυπάρης δὲν εἶχε τοῦ Σολωμοῦ τὴν πτῆσιν. Τὰ ᾄσματα αὐτοῦ περιστρέφονται περὶ τὴν εὔθυμον ἀπόλαυσιν τῶν παρόντων. Αἱ γυναῖκες, ἡ εὔθυμος ᾠδὴ, ἡ σάτυρα, ἡ γελοιογραφία καὶ ὁ οἶνος, ἀληθὲς εἶνε ὅτι εἶνε τὰ μόνα, περὶ ἃ ἐνδιατρίβει ὁ Γρυπάρης. Ἀλλὰ καὶ τὴν πατρίδα δὲν ἐλησμόνει. Εἰς τὰ ἐρωτικὰ αὐτοῦ ἐκδηλοῖ κάλλιστα τὰ διάπυρα καὶ σφοδρὰ τῆς καρδίας αἰσθήματα, ἐκδηλοῖ ὅτι ἠγάπα σφόδρα τὸ γυναικεῖον φῦλον.

Μνημονεύονται τὴν σήμερον ὀνόματα ἀτέχνων στιχουργῶν καὶ πάταγος γίνεται ἐνίοτε μέγας καὶ περὶ ἀμαθῶν στιχοπλόκων. Διατὶ ἄρα νὰ μὴ ποιήσωμεν μνείαν περὶ ἑνὸς ἀνδρὸς ὅστις κατεγίνετο μετὰ ζήλου εἰς τὰ γράμματα καὶ ἔγραψεν ἑκατοντάδας καὶ ἑκατοντάδας ποιηματίων, ἐξ ὧν τινὰ εἶνε καλά;

(ἀκολουθεῖ)

Σ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ.

ΗΜΕΡΑ ΧΕΙΜΩΝΟΣ

Α'.

Ἔξω ἐχιόνιζε. Τὰ δένδρα, αἱ στέγαι τῶν οἰκιῶν, τὰ ἄκρα τῶν πεζοδρομίων, ἦσαν κατάλευκα. Οἱ διαβάται ἐσπάνιζον, ἑκάστοτε διήρχετό τις τρέχων, μὲ τὰς χεῖρας ἐν τοῖς θυλακίοις τοῦ χιτῶνος αὐτοῦ, ὃν ἡ καταπίπτουσα χιὼν ἐλεύκανεν. Ἐκ διαλειμάτων ἀμάξιόν τι ἠκούετο διερχόμενον σιωπηλῶς ἐπὶ τοῦ βορβορώδους ἐδάφους· θὰ ἔλεγέ τις ὅτι αἱ Ἀθῆναι ἦσαν ἔρημοι.

Ὁ μικρὸς Γεώργιος, ἐκάθητο μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ πλησίον τῆς ἑστίας, θερμαινόμενοι διεσκέδαζον ψήνοντες μαρόνια. Ἡ αἴθουσα εἶχε δύο παράθυρα· τὸ ἓν ἔβλεπε πρὸς τὸν κῆπον, ὅστις ἦτο ἔρημος, ὅπου τὰ ἄνθη ἦσαν ἀπεξηραμένα καὶ τὰ δένδρα γυμνὰ φύλλων· ὅπου οὐδὲν πτηνὸν ἐκελάδει, ὡς κατὰ τὸ ἔαρ, οὐδεμία χρυσαλὶς ἵπτατο· καὶ ὁ μικρὸς Γεώργιος, ἠτένιζε διὰ βλέμματος μελαγχολικοῦ τὸν μικρὸν ἐκεῖνον κῆπον, μὲ τὰς πλήρεις χιόνος σκιάδας αὐτοῦ, ὅστις πρὸ δύο μηνῶν ἦτο τόσον ἱλαρὸς καὶ πράσινος! . . . Τὸ ἕτερον, ἔβλεπεν ἐπὶ τῆς ἐρήμου ὁδοῦ, ὅπου τοιαύτη κίνησις ἐπεκράτει πρό τινων ἡμερῶν, ὅπου τὴν ἑσπέραν ὁ Γεώργιος ἔτρεχε παίζων πρὸ ἑνὸς μηνὸς μετὰ τοῦ ἑξαετοῦς φίλου του, τοῦ τρυφεροῦ Κωστάκη, τοῦ Κωστάκη ὃν εἶχε νὰ ἴδῃ πρὸ δεκαπέντε ἡμερῶν. Ἤδη ἡ ὁδὸς ἐκείνη παρουσίαζεν ἀπελπιστικὴν ὄψιν· μακρὰν δ' ἐφαίνετο ἡ χιονοσκεπὴς τοῦ Λυκαβητοῦ κορυφὴ, λευκὴ ὡς τεμάχιον βάμβακος.— Αὕτη ἡ ἀναθεματισμένη χιὼν, πόσον ἐνοχλητικὴ ἦτο! . . . Ὦ ποῦ εἶσαι ὡραῖον ἔαρ, ὡραία ἀνοιξις, μὲ τὰς θελκτικὰς ἀγροφεγγιὲς ἑσπέρας σου, μὲ τοὺς εὐώδεις κάλυκάς σου, μὲ τὰς λευκὰς χρυσαλίδας σου! . . . . Ὁ Γεώργιος ἀναμιμνησκόμενος τῆς λαμπρᾶς ἐκείνης ἐποχῆς, καθ' ἣν ἡ φύσις φαίνεται ὡσεὶ μειδιῶσα ἡμῖν, ἀνεστέναζεν, ἐρωτῶν τὸν παπάκη του:—Θὰ χιονίζῃ πολὺ ἀκόμα;

Καὶ ἔξω ἐχιόνιζεν ἀπαύστως· καὶ ὁ ἄνεμος ἐσύριζε πενθίμως ἀνὰ μέσῳ τῶν γυμνῶν κλάδων!

Πόσον ἦτο ψυχρὸς ὁ καιρὸς, πῶς ἀπεκαθίστατο ἀνυπόφορος ὁ χειμὼν ἐκεῖ!

—Καὶ ἡμεῖς ἔχομεν φαγητὸν καλὸν, ἔλεγεν ὁ παπάκης του, ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ θερμαινώμεθα πλησίον τῆς ἑστίας. . . ἀλλὰ πόσοι ἀτυχεῖς ἀποθνήσκουν τῆς πείνης, γυμνοὶ καὶ ἀνυπόδητοι!. . .

Καὶ ὁ μικρὸς Γεώργιος ἐδάκρυεν· ἡ δεκαετής του καρδία, ἦτο εὐαίσθητος καὶ συνεκινεῖτο εἰς τὴν δυστυχίαν· ὅταν ὁ παπάκης του, τῷ ἔδιδε πέντε λεπτὰ, δὲν ἠγόραζε γλυκίσματα, ὡς οἱ ἄλλοι παῖδες, ἀλλὰ τὰ ἔδιδεν εἰς χωλόν τινα γέροντα, ὃν εὕρισκε πάντοτε εἰς τὴν δενδροστοιχίαν. Ὁ γέρων ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι εἶχε πολεμήσει μὲ τὸν Μάρκον Βότσαρη, καὶ ὁ Γεώργιος εὕρισκεν ἔκτακτόν τινα ἡδονὴν ἀκούων παρ' αὐτοῦ τὴν διήγησιν μάχης τινὸς τῆς ἡρωϊκῆς ἐκείνης ἐποχῆς.

Β'.

Ἀπὸ τῆς πρωΐας ἐκάθητο πλησίον τῆς ἑστίας, καὶ ἀπηύδησε τέλος καθήμενος. Καταντᾷ ἐνοχλητικὸν νὰ κάθηται πάντοτε κανείς!

Ἐγερθεὶς τέλος, ἦλθε πρὸς τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ παράθυρον καὶ ἠθέλησε νὰ ἴδῃ, ἀλλ' αἱ ὕαλοι ἦσαν τεθολωμέναι, ὑγραὶ, καὶ ἠναγκάζετο νὰ σπογγίζῃ αὐτὰς συνεχῶς διὰ τοῦ ῥινομάκτρου του. Αὐτὸς ὁ χειμών! Πόσον ἀποκαθίστατο ἐνοχλητικός!. . . .

Ἡ ὁδὸς ἠρέμει· μάτην ὁ Γεώργιος περιέστρεφε περιέργως τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπ' αὐτῆς, οὐδεὶς διαβάτης!.... οὐδὲν σχῆμα!. . . οὐδ' εἷς ἐπαίτης!. . .

Αἴφνης, ὦ φρίκη!. . . ἐπὶ τῆς ἄκρας τοῦ πεζοδρομίου, βλέπει ῥακένδυτον παιδίσκην, ἥτις τῷ ἔτεινεν ἱκετευτικῶς τὴν χεῖρα· ἐζήτει ἐλεημοσύνην—ἐλεημοσύνην! Τόσον νέα καὶ νὰ εἶνε ἤδη δυστυχής! Ἐσκέπετο το ὁ Γεώργιος.

— Ὦ τρομάρα! Παπάκη, παπάκη!... ἀνακράζει ὅλος συγκεκινημένος.

— Τί συμβαίνει; ἐρωτᾷ ἐκεῖνος.

— Ἔλα νὰ ἰδῇς, ἔλα νὰ ἰδῇς... ὦ ἡ δυστυχής!

Καὶ τῷ ἐδείκνυεν διὰ τῆς μικρᾶς χειρὸς, τὴν ῥακένδυτον ἐπαίτιδα... ἡ χιὼν ἔπιπτεν ἄφθονος ἐπ' αὐτῆς· ὡς καὶ αὐταὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς της αἵτινες ἐξήρχοντο τοῦ πτωχοῦ καλύμματός της, ἦσαν κατάλευκοι... ἐφαίνετο ὅτι ἔτρεμε.

— Παπάκη, νὰ τὴν φέρωμεν ἐπάνω;

— Καὶ τί θὰ τὴν κάμῃς παιδί μου;

— Νὰ ζεσταθῇ... ἡ δυστυχής, δὲν βλέπεις; Τρέμει, θ' ἀποθάνῃ.

Καὶ ἡ μικρὰ ἐπαῖτις, ἐνατενίζουσα ἱκετευτικῶς αὐτοὺς, ἔτεινε τρέμουσα τὴν χεῖρα. Ὁ μικρὸς Γεώργιος χωρὶς νὰ περιμείνῃ τὴν ἀπάντησιν, ἦτο ἤδη ἔξω τῆς εἰσόδου κράζων τὴν μικρὰν κόρην. Θὰ ἦτο ἐννέα ἐτῶν· ἦτο λευκὴ ὡς ὁ κρῖνος, ἀλλ' ἀκάθαρτος. Ξανθόκομος, μὲ μέλανας καὶ ἀπαστράπτοντας ὀφθαλμοὺς, μὲ ὀδόντας ἀλαβαστρίνους... Καὶ ὅμως ἐπείνα! Ἦτο ἀνυπόδητος, εἶχε χλωμὰ τὰ χείλη... ἦτο γυμνὴ, σχεδόν! Γυμνὴ, ἐνῷ ἐκεῖνοι ἦσαν καλῶς ἐνδεδυμένοι καὶ ἐθερμαίνοντο. Ἐπείνα, ἐνῷ ἐκεῖνοι εἶχον ἤδη δὶς φάγει ἀπὸ τὴν πρωΐαν... Ὦ, πῶς ὁ κόσμος οὗτος, δὲν εἶνε ἡδονὴ εἰς πάντας· πόσαι ὑπάρξεις θὰ ἐπεθύμουν τὸν θάνατον κάλλιον τῆς φρικώδους ταύτης ζωῆς... Ἐσκέπτετο ὁ Γεώργιος, συνοδεύων τὴν πτωχὴν κόρην ἐκ τῆς χειρὸς καὶ φέρων αὐτὴν ἐν τῇ αἰθούσῃ. Ἐκείνη, ἡ δύσμοιρος, σιωπηλὴ, ἠτένιζε μὲ ἐκστατικοὺς ὀφθαλμοὺς τὰ μετάξινα παραπετάσματα καὶ τὰς χρυσᾶς κορωνίδας. Εἰς τὴν ἔκτακτον αὐτὴν θερμότητα ἀνέπνευσεν ἄφνης.

— Κάθησε... Τῇ λέγει, ὁ Γεώργιος, ὑποδεικνύων αὐτῇ κάθισμά τι ὅπερ εὑρίσκετο πλησίον τῆς ἑστίας.

Ἐκείνη ἔτρεμε νὰ καθήσῃ· θὰ ἐφοβεῖτο ἴσως μὴ τὸ λερώσῃ, τὸ ὡραῖον ἐκεῖνο κάθισμα. Ἦτο τόσον ἀκάθαρτος!... Οἱ πλήρεις βορβόρου πόδες αὐτῆς, ἄφινον ἐπὶ τοῦ τάπητος τὸ σχῆμά των.

— Κάθησε... ἐπαναλαμβάνει αὐτῇ ὁ μικρὸς Γεώργιος.

Καὶ ἐκάθησεν ἐπὶ τῆς ἄκρας τοῦ καθίσματος.

— Πῶς εὐρέθης ἐδῶ μόνη; ἐρωτᾷ αὐτὴν, ὁ πατὴρ τοῦ Γεωργίου.

Ἐκείνη ἐσιώπα... Μὲ τὸν δάκτυλον μεταξὺ τῶν χλωμῶν χειλέων, παρετήρει γύρω αὐτῆς διὰ βλέμματος ἐκστατικοῦ.

Ὁ Γεώργιος τὴν ἠτένιζε πλήρης περιπαθείας, πλήρης συγκινήσεως· ἠσθάνετο σχεδὸν τὴν ἀνάγκην νὰ κλαύσῃ.

— Θέλεις μαρόνια; Τῇ λέγει, προσφέρων αὐτῇ δύο ἢ τρία, ἅτινα ἐκείνη ἂν καὶ πεινῶσα, ἔφαγε μετὰ δειλίας.

— Πεινᾷς; ἐρωτᾷ αὐτήν.

— Ναί. Ἀπαντᾷ ἐκείνη. Ἀπὸ προχθὲς τὸ βράδυ δὲν ἔφαγα.

— Θεέ μου!... ἀνακράζει ὁ Γεώργιος.

— Καὶ εἶσαι μόνη; ἐρωτᾷ αὐτὴν ὁ πατήρ του, ὁ κ. Μιχαήλ.

— Μόνη... ψιθυρίζει ἐκείνη.

— Δὲν ἔχεις πατέρα;... μητέρα;

— Ὄχι. Ἀπέθανεν ἡ μητέρα μου, διότι ὁ πατέρας μου ἦτο κακὸς καὶ τὴν ἔδερνε καθ' ἡμέραν

σχεδόν... κι' ἐκείνη ἔκλαιεν... Ἐκλαίγαμε μαζύ. Ἀπὸ τὴν ἡμέραν ὁποῦ τὴν ἔχασα, δὲν ἔφαγα παρὰ ψωμί... ψωμὶ ξερό! καὶ τοῦτο, ὅταν τὸ εὕρισκα, δὲν τὸ ἔχω κἀν' ἡμέραν!... Καλὰ μοῦ τὸ ἔλεγεν ἡ μητέρα μου! Ἐὰν ἐγὼ ἀποθάνω, μοῦ ἔλεγε, τί θὰ γενῇς; θὰ πεινάσῃς... Ὅταν ἐκείνη ἔζη, ἐτρωγα κἄπως· δὲν εἴχαμε μεγάλα πράγματα, εἶνε ἀληθὲς, διότι ὁ πατέρας μου ὁ κακὸς, ἔπινεν εἰς τὸ κρασὶ ὅσα ἐκέρδιζεν, ἀλλ' ἡ μητέρα μου εὕρισκε τὸν τρόπο νὰ μοῦ ἔχῃ πάντα μαγειρευμένο... ὤ, ἦτο καλὴ ἐκείνη!

— Καὶ ὁ πατέρας σου; Ζῇ;

— Μήπως ἠξεύρω!... Ἀπὸ τὴν ἡμέραν ὁποῦ ἡ μητέρα ἀπέθανε, δὲν τὸν ξαναεῖδα. Ἔρυγεν, ἀφοῦ μὲ ἔδειρε πολύ, δὲν ἠξεύρω διὰ ποίαν αἰτίαν. Ἔμεινα μόνη. Τὴν νύκτα σκοτάδι, τὴν ἡμέρα χωρὶς φαγητό... ἐκαθόμουν καὶ ἔκλαιγα. Εἴχαμε ἕνα σπητάκι εἰς τὸ Γεράνι, μακρὰ πολύ... Τρεῖς ἡμέραις ὕστερα ἀπὸ τὸν θάνατον τῆς μητέρας μου, ἦλθαν δύο κακοὶ κληπῆρες, ἔβγαλαν τὰ ὀλίγα ἔπιπλα ἀπόξω, μὲ ἔδιωξαν καὶ ἐμέ καὶ ἔκλεισαν... Πὲς τοῦ πατέρα σου, μοῦ εἶπαν γελῶντες, μὲ τὴν ἄλλην νὰ πληρώνῃ τὸ ἐνοίκιον. Καὶ ἔμεινα εἰς τὸν δρόμον. Εἶχα νὰ φάγω δύο ἡμέρες... Γιὰ τὴν εὐτυχία μου, δὲν ἔκανε κρῦο.

— Καὶ εἶνε πολὺς καιρὸς, ὁποῦ ἡ μητέρα σου ἀπέθανε;

— Ἕξη μῆνες σχεδόν... μήπως ἠξεύρω κι' ἐγώ! Ἐμὲ ὅμως μοῦ φαίνεται ὅτι εἶνε χρόνια.

— Καὶ τί ἔκανες κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο;

— Ἐζήτοῦσα ἐλεημοσύνην.

— Διατί δὲν ἐπήγαινες νὰ ἐργασθῇς; Δὲν ἐπήγαινες ὑπηρέτρια;

— Ποῦ; δὲν ἐγνώριζα κανέναν. Μίαν ἡμέρα, ἔκανε τρομερὴ ζέστη, ἦτο μεσημέρι καὶ ἡ πλάκες τοῦ πεζοδρομίου ἐζεμάτιζαν. Ἐνόμιζα ὅτι θὰ ἐπέθαινα τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καὶ τὸ ἀπεθυμοῦσα! Ἐπεινοῦσα, ἐδίψοῦσα... μοῦ ἤρχετο ὄρεξις νὰ φάω τὰ φύλλα τῶν δένδρων, νὰ πιῶ τὸ λερωμένο νερὸ ὁποῦ ἔτρεχεν εἰς τὴν ἄκρη τοῦ δρόμου. Τυφλομένη ὅπως ἤμουν ἐζήτησα ἐλεημοσύνην ἀπὸ μίαν παχειὰ κυρία μὲ μεταξωτὰ φορέματα, ἡ ὁποία τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐκατέβηκε ἀπὸ μίαν ἅμαξα... Φύγε! μοῦ εἶπε. Τὴν ἐρώτησα ἂν ἤθελε νὰ μὲ πάρῃ δοῦλα... οὔτε δὲν μοῦ ἀπήντησε.

— Θέλεις νὰ μείνῃς μὲ ἐμᾶς; Τὴν ἐρωτᾷ ὁ Γεώργιος.

Ἐκείνη ἔνευσεν ὅτι ἤθελεν. Καὶ λαβὼν αὐτὴν ἐκ τῆς χειρὸς, τὴν ὡδήγησε εἰς τὴν ὑπηρέτριαν ὅπως τὴν καθαρίσῃ.

Γ'.

Μετὰ τινας ἡμέρας, ἡ ρακένδυτος ἐπαῖτις, ἡ μικρὰ ἐπαῖτις, ἡ μικρὰ Μαρία, ἦτο ἀγνώριστος. Ὁ Γεώργιος ἔκλαυσε τόσον ὑπὲρ αὐτῆς, καθικέτευσε τόσον τὸν π α π ά κ η τ ο υ, ὥστε ἠναγκάσθη, ὅπως τὸν εὐχαριστήσῃ νὰ τὴν κρατήσῃ. Ὄχι, ὡς ὑπηρέτριαν, τῷ εἶπεν ὁ Γεώργιος, ὡς μικράν μου ἀδελφήν! Ἦτο ὡραία, μὲ τὴν μικρὰν ροδόχρουν ἐσθῆτα αὐτῆς, μὲ τοὺς πυκνοὺς καὶ ἀραματώδεις πλοκάμους της, μὲ τὰ ρόδινά της χείλη. Ἐφαίνετο ὡσεὶ ἀναγεννηθεῖσα, πᾶσα δὲ ἡμέρα, προσέθετε καὶ νέαν χάριν εἰς τὸ εὔστροφον καὶ χάριεν σῶμά της. Καὶ ὁ Γεώργιος κατεμαγεύετο ἐνατενίζων αὐτήν. Ὁ γηραιὸς τοῦ νεανίου παιδαγωγὸς ἐπεφορτίσθη νὰ διδάξῃ αὐτήν· καὶ ὁ Γεώργιος τὴν ἐβοήθει· μαζὺ ἐσπούδαζον τὴν ἑσπέραν πλησίον τῆς ἑστίας. Ἦτο τόσον καλὴ, ὥστε ὁ πατὴρ τοῦ Γεωργίου συνεπάθησεν ἐπὶ τοσοῦτον εἰς αὐτὴν, ὥστε τὴν μετεχειρίζετο ὡς θυγατέρα του· καὶ ὅταν ὁ καιρὸς ἦτο καλὸς, συνώδευεν αὐτὴν εἰς τὸν περίπατον μετὰ τοῦ υἱοῦ του, ὅστις ἔτρεχεν εὐτυχὴς μετ' αὐτῆς.

Ὅταν δὲ τὸ ἔαρ ἐπανῆλθε καὶ αἱ πρῶται ἀνεμῶναι ἤνθησαν, ὁποία εὐδαιμονία ἦτο διὰ τὸν Γεώργιον, νὰ τρέχῃ μετὰ τῆς μ ι κ ρ ᾶ ς τ ο υ ἀ δ ε λ φ ῆ ς, ὑπὸ τὰ ἀναγεννώμενα φυλλώματα, παίζοντες μυρία παιγνίδια ἢ καταδιώκοντες λεύκην χρυσαλίδα, ἥτις ἵπτατο μυριοστρόφως ἄνω τῶν κεκλεισμένων καλύκων. Ἤδη, ὁ μικρὸς ἐκεῖνος κῆπος, ἦτο ὡραιότερος διὰ τὸν Γεώργιον· ὁ οὐρανὸς ἦτο κυανώτερος δι' αὐτόν· αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου λαμπρότεραι, φωτίζουσαι διὰ περισσοτέρας χάριτος τοὺς χλοεροὺς τῆς ἀνοίξεως κρίνους. Αἱ ἡμέραι ἃς ἐκεῖ μετὰ τῆς Μαρίας διήρχετο, ἦσαν τόσον εὐτυχεῖς! Εὐτυχέστεραι ἐκείνων ἃς κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη διήρχετο μόνος. Πόσον μονότονος ἦτο τότε ὁ κῆπος ἐκεῖνος! Ἤδη διεσκέδαζε τόσον κόπτων τὰ μικρὰ ἄνθη καὶ στολίζων τοὺς πλοκάμους τῆς μικρᾶς του φίλης. Ἐκείνη παρεδίδετο σιωπηλὴ εἰς αὐτόν· ἦτο ὁ μικρὸς αὐτῆς σωτὴρ, ἡ ὕπαρξίς της τῷ ἀνῆκε καὶ ἐγκατελείπετο ηὐχαριστημένη εἰς αὐτόν.

Θὰ ἔλεγέ τις ὅτι τὰ δύο ἐκεῖνα παιδία, ἐγεννήθησαν ὁ εἷς διὰ τὴν ἄλλην. Ἡ τύχη ἐφαίνετο ὅτι τοὺς συνήνωσε σκοπίμως· καὶ αὐτὰ τὰ ἄνθη τοῦ κήπου ἐφαίνοντο οἱονεὶ χαιρετῶντα καὶ εὐλογοῦντα αὐτούς. Τὰ ἄνθή ἐκεῖνα ἦσαν οἱ σιωπηλοὶ τῶν ἀθώων ἐκμυστηρεύσεών των μάρτυρες. Ἦσαν οἱ μόνοι αὐτῶν φίλοι.

Οὕτω ηὔξανον ἀγαπώμενοι ὡς ἀδελφοί. Ὅταν δ' ὁ χειμὼν ἐπανῆλθε καὶ ἡ κορυφὴ τοῦ Λυκαβηττοῦ ἐλευκάνθη καὶ πάλιν, ἡ Μαρία ἀνεμνήσθη τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς παγετώδους καθ' ἣν ἐγνωρίσθησαν. Τῆς πλήρους χιόνος ἐκείνης ἡμέρας παρελθόντος χειμῶνος, καθ' ἣν ὁ ἄνεμος ἐσύριζε πενθίμως, καὶ ἐκείνη ἐπείνα τόσον! Καθ' ἣν ἔτρεμεν ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τῆς ἀπελπισίας! Τότε δακρύουσα, ἔφερε τὸν νοῦν πρὸς τὰς ὀδυνηρὰς ἐκείνας ἡμέρας, πρὸς τὴν ἀπελθοῦσαν ἐκείνην ζωὴν, καθ' ἣν ὁ πατήρ της ὁ κακὸς τὴν ἔδερε, καθ' ἣν διήρχετο τὰς ἡμέρας κλαίουσα διὰ τὴν πρὸς αὐτὴν σκληρότητα τοῦ ἀγρίου ἐκείνου πατρὸς, διὰ τὰς πικρίας τῆς μητρός της... τῆς χλωμῆς ἐκείνης μητρὸς, τῆς πτωχῆς, ἣν ἠγάπα τόσον!... — Ἐὰν τὴν εἶχον, ἐσκέπτετο, ὁ Γεώργιος θὰ τὴν ἠγάπα ὡς μητέρα του, θὰ τὴν περιεποιούμεθα καὶ οἱ δύο, καὶ θὰ ἦτο εὐτυχής!

(ἕπεται τὸ τέλος)

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Α. ΓΙΟΡΚ.

ΑΙ ΦΙΛΑΙ

Ἐκ τῶν τοῦ *E. De Amicis.*

Τὶς δὲν ἐνθυμεῖται τὴν πρώτην αὐτοῦ φίλην; Δὲν ἠδυνάμεθα νὰ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους διότι εἴμεθα συνδεδεμένοι ἀμφότεροι, ἡμεῖς πρὸς νεάνιδα κοῦφον, ἐκείνη πρὸς ἄνδρα δεκαπεντάκετῆ—ἄνευ καρδίας· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐβλεπόμεθα συχνάκις ἐν μέσῳ τῶν πυκνῶν δένδρων, καὶ ἐνεπιστευόμεθα τὰ ἡμέτερα ἄλγη, ἦτο ἀνάγκη νὰ γεννηθῇ ἡ φιλία. Ὁ ἔρως ὄχι· —Θὰ ἦτο δύσφημον. Τὸ ἐλέγομεν ἀμφότεροι, ἐπαχθῶς. Ἀλλ' εἴμεθα φίλοι ἐν τῇ ψυχῇ, τόσον ὥστε δὲν ἠδυνάμεθα νὰ μείνωμεν ἐπὶ στιγμὴν ὁμοῦ χωρὶς νὰ μὴ λάβωμεν ἀλλήλων τὰς χεῖρας καὶ νὰ παρατηρήσωμεν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς. Ἠρυθριῶμεν ὀλίγον, εἶνε ἀληθὲς, ἑκάστην φορὰν καθ' ἣν συνηντώμεθα ἀπροσδοκήτως· δὲν ἐβραδύνομεν ὅμως νὰ ρυθμίσωμεν καὶ ἀναλάβωμεν τὰ γαλήνια ἡμῶν αἰσθήματα, ὡς φίλοι συνετοί, οἵτινες ἔχουσι τοὺς ἑαυτῶν πόνους, καὶ πεῖραν τοῦ κόσμου. Ἡ φιλία ἡμῶν ἐζήτει τὴν ἐρημίαν, καὶ προὐτίμα τὴν πυκνὴν φυτείαν. Ὦ! εἴχομεν γεννηθῇ ἵνα ἐννοώμεθα. Ἐπίσης καὶ ὅταν ἐκείνη θὰ ἐλάμβανε σύζυγον, καὶ ἡμεῖς θὰ εἴχομεν νυμφευθῇ ἐκείνην ἣν ἀγαπῶμεν, θὰ εἴμεθα πάντοτε καλοὶ φίλοι, δὲν εἶναι ἀληθές; Θὰ ἐμπιστευόμεθα ἀλλήλοις πάντοτε τὸ πᾶν, καθὼς τότε· θὰ εἴμεθα πάντοτε ὁ εἷς τῷ ἄλλῳ συνδεδεμένοι, κατὰ τὸν τρόπον ἐκεῖνον, ἄνευ δευτέρας σκέψεως, ὡς ἀδελφὸς ἀδελφῇ. Καὶ ἐν τοσούτῳ ἡ ἀεικίνητος ἡμῶν χεὶρ ἐζήτει τὸν μικρὸν αὐτῆς βραχίονα διὰ τῆς βαμβακερᾶς χειρίδος, ἀλλὰ τί ἔβλαπτεν; ἦν ὁ βραχίων μιᾶς φίλης· καὶ ἡ κεφαλὴ ἥτις στιγμήν τινα κατόπιν ἀνεπαύετο ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτῆς, ἦτο ἡ κεφαλὴ ἀδελφοῦ· καὶ ὁ ἀναβρασμὸς ὃν αἰσθανόμεθα ἐν τῷ αἵματι, ἦν ἀναβρασμὸς ὑπερηφανείας διὰ τὴν ἀπιστίαν τῶν ἐραστῶν ἡμῶν, ἡ ἀγανάκτησις φιλίας εὐγενοῦς, ἀγνώστου εἰς τὰς ψυχὰς τὰς ἀγροίκους· ἐκ φόβου πρὸς τὰς ὀπαίας ἀποσπώμεθα ὁ εἷς τοῦ ἄλλου καὶ εἰς τὸν θροῦν βημάτων, λέγοντες ὅτι τὸ ὕψος εἴδους τινος ἀγάπης δὲν περιελείφθη ἐν τῷ κόσμῳ. Καὶ τὸ ἐπαναλαμβάνομεν μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν βημάτων, ἀνορθοῦντες ἀλλήλων τὴν κόμην ὄπισθεν τῶν ὤτων, καὶ ὀμνύομεν, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς πλήρεις ἐκ τοῦ αἰσθήματος τῆς μᾶλλον ἁγνῆς τῶν φιλιῶν, ὅτι ὁσῳδήποτε μακρὰν τὸν ἕνα τοῦ ἄλλου καὶ ἂν ἐρίπτεν ἡμᾶς ἡ τύχη, ἄν τινα προσέβαλλε συμφορά τις, ὁ ἄλλος θὰ ἐπέτα εἰς βοήθειάν του, νὰ τὸν παραμυθήσῃ, νὰ τῷ δώσῃ τὸ φιλικὸν φίλημα, οὕτω, καθὼς ἐκεῖνο ὅπερ ἀντηλλάσσομεν τότε, τὸ ὁποῖον διωλίσθαινεν ἡρέμα ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ μετώπου εἰς τὸ μέσον τοῦ σώματος· τοῦθ' ὅπερ ἠδύνατο νὰ συγχωρηθῇ ἐπίσης καὶ εἰς τὰ τῆς φιλίας φιλήματα, ὅταν ἦν ἀληθῶς φιλία εἰλικρινὴς καὶ βαθεῖα.....

* * *

Τὰς πρώτας φιλάς ἔσχομεν μετά τινα ἔτη, ὅτε τὸ πρῶτον ἐμείναμεν μακρὰν τῶν οἰκείων. Ἡ μελαγχολία τοῦ ἐρημικοῦ ἡμῶν δωματίου, ἡ ἀνάμνησις τῆς μακρὰν μητρὸς, ἡ τὰς πρώτας εὐχαριστήσεις τῆς ἐλευθερίας διαδεχομένη ἀθυμία, συχνάκις ὡδήγουν ἡμᾶς πλησίον γηραιῶν τινων κυριῶν, ὧν ἦσαν παραμυθητικαὶ αἱ συμβουλαὶ καὶ παραινέσεις, αἱ διὰ τῆς ῥυθμικῆς ἐκείνης φωνῆς διδόμεναι, καὶ μετὰ τῶν νωθρῶν ἐκείνων τῆς χειρὸς κινήσεων ἃς σχεδὸν πᾶσαι αἱ μητέρες ἔχουσιν ὁμοίας, καὶ αἵτινες εἰσὶν ὡς ἡ παγκόσμιος γλῶσσα τῆς μητρικῆς ἀγάπης. Καὶ ἠγαπῶμεν τὰς κυρίας ἐκείνας. Διηρχόμεθα μετ' αὐτῶν πολλὰς ὥρας ἡσύχους, μὲ τὴν καρδίαν χαίρουσαν, ἐν ταῖς αἰθούσαις ἐκείναις τοῦ φαγητοῦ, αἵτινες ὑπενθύμιζον ἡμῖν ἐκείνην τῆς πατρικῆς οἰκίας πρὸ τῆς μικρᾶς ἐκείνης τραπέζης γεμούσης τῶν ἰδίων ἀντικειμένων, ἅτινα ἡ μήτηρ ἡμῶν ἐκράτει ἐν χερσὶν ἑκάστην ἑσπέραν. Καίποτε ἐξοιδαίνετο ἡμῶν ἡ καρδία, σκεπτομένων τὸ μέγα ἐκεῖνο ξηρᾶς ἢ θαλάσσης διάστημα ὅπερ ἐχώριζεν ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἄλλου ἐκείνου δωματίου, ἐν ᾧ ἡ μᾶλλον πιστὴ ἡμῶν φίλη εἰργάζετο ἴσως κατὰ τὴν ἰδίαν

ἐκείνην σιγμὴν, μὲ τὴν διάνοιαν πρὸς ἡμᾶς ἐστραμμένην· καὶ τότε ἐλαμβάνομεν ἀπὸ τῶν χειρῶν τὰς καλὰς ἐκείνας κυρίας, τὰς παρεκαλοῦμεν νὰ ἀγαπῶσιν ἡμᾶς, καὶ ἐκαλοῦμεν αὐτὰς φίλας, μετὰ φωνῆς ἥτις τὰς συνεκίνει.....Αἱ φιλίαι ὅμως ἐκεῖναι δὲν διήρκεσαν εἰ μὴ ὅσῳ διήρκεσεν ἐν ἡμῖν ἡ νοσταλγία τῆς οἰκογενείας. Οἱ νέοι φίλοι, ὁ ἔρως, αἱ εὐχαριστήσεις τῆς ἐλευθερίας ἀνέλαβον ἡμᾶς ὁλοκλήρους· καὶ τότε ἠρχίζομεν νὰ ποιῶμεν σπανιωτέρας τὰς ἐπισκέψεις ἐκ δυσμενείας· καὶ εἶτα ἐπράττομεν τοῦτο ἐξ αἰδοῦς μὴ φανῶμεν μεταβληθέντες· ἐν τέλει δὲ δὲν φαινόμεθα παντάπασιν ἵνα ἀποφύγωμεν τὴν ἐπιτίμησιν τῆς ἀχαριστίας· καὶ προσεπαθοῦμεν νὰ ἀποβάλωμεν τὰς ἀναμνήσεις ἐκείνας ἵνα ἐλευθερωθῶμεν ἀπὸ τοῦ ἐλέγχου τῆς συνειδήσεως.

***

Τὸ ἰδανικὸν, ἐν τῇ ἡλικίᾳ ἐκείνῃ, εἶναι τὸ νὰ ἔχωμεν φίλην νέαν καὶ ὡραίαν. Ἔχομεν ἀναγνώσει εἰς πολλὰ βιβλία ὅτι τοῦτο εἶνε εὔκολον· μίαν ὡραίαν φίλην, εἰς ἣν ἐμπιστευόμεθα πάντα ἡμῶν τὰμυστικὰ καὶ τοὺς πόνους· ὡραίαν, ἀλλ' ὡραιότητος σπανίας, ἥτις ἀρέσκει εἰς τὴν καρδίαν καὶ δὲν ταράσσει τὰς αἰσθήσεις· φίλην, ἣν δυνάμεθα νὰ βλέπωμεν ἁπάσας τὰς ἡμέρας, ἡσύχως, ἡμεῖς μόνοι, ἐπὶ πολλὰς ὥρας· καλὴν ὡς εἷς ἄγγελος· γέμουσαν καλῶν αἰσθημάτων καὶ γλυκύτητος ὅταν ἔχωμεν ἀνάγκην παραμυθίας, καὶ εὔθυμον ὡς παιδίον ὅταν εὐτυχῶμεν· ὡραίαν κυρίαν ἁπλῆν, ἄνευ προκαταλήψεων, εὔτολμον, εὐρραδῆ, ἥτις γνωρίζει ἡμᾶς ἄχρι τῶν μυχίων τῆς καρδίας, καὶ ἀνυψοῖ μέχρι τῶν ὑψηλοτέρων αὐτῆς ζοχασμῶν, ἀφίνουσα νὰ τῆς Ἀωπεύωμεν τὴν μικρὰν χεῖρα, ἧς φιλοῦμεν πάσας τὰς φλέβας καὶ τοὺς ἁρμοὺς πάντας, χωρὶς νὰ χάνωμεν τὸ νῆμα τῆς συνδιαλέξεως αὐτῆς, ἧς ἀκροώμεθα ὡς τινος μουσικῆς, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμικλείους, καὶ ποτε μὲ τὰ γόνατα ἐπὶ τοῦ ἐδρανίσκου· ἀδελφὴν ἀγαπητὴν, ἣν πότε κάμνομεν νὰ κλαίῃ καὶ πότε νὰ γελᾷ· ἀλλ' ἥτις συγχωρεῖ ἡμᾶς πάντοτε, διότι ἠξεύρει ὅτι τῇ εἴμεθα ἀφοσιωμένοι μεθ' ὅλης τῆς ψυχῆς, καὶ ὅτι Ἀὰ ὑπερασπίσωμεν τὴν ὑπόληψίν της διὰ τοῦ αἵματος ἡμῶν, καὶ ὅτι ἡ φιλία αὐτῆς ἐξευγενίζει ἡμῶν τὴν καρδίαν καὶ μεγαλοποιεῖ τὴν ζωήν. Πόσας τοιαύτας φίλας ἔχομεν φαντασθῆ! Κυρίας ὑψηλὰς, ὠχρὰς, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς μεγάλους καὶ τὴν φωνὴν ἠχηρὰν, αἵτινες ἔδιδον ἡμῖν συμβουλὰς ἀνδρικὰς· γυναικάρια ἐρωτύλα καὶ μελαγχολικὰ, κλαίοντα μὲ τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ στήθους ἡμῶν· ὡραίας μελάγχροας ἰδιοτρόπους καὶ χολερικὰς, ἃς ἡ φιλία ἡμῶν ἐδάμαζε καὶ κατηύναζε μικρὸν κατὰ μικρόν..... Καὶ ἐκαλούμεθα πολλάκις διὰ τῆς φωνῆς αὐτῶν.— Ἀδελφέ μου! Καλέ μου φίλε!—καὶ ἐφανταζόμεθα περιπάτους ἀνὰ τὰ δάση, εὐφροσύνους συναντήσεις μετὰ μακρὰς ἀπουσίας, σκηνὰς ἀποχωρισμοῦ τοσούτῳ Ἀλιβερὰς, τοσούτῳ ποιητικὰς, ὥστε οὔτε ἐκείνη ἦν ἀγαπῶμεν Ἀὰ ἐζηλοτύπει.....Ἠνοῦμεν, μάλιστα, ἐν τῇ διανοίᾳ ἡμῶν τὴν ἀγάπην καὶ φιλίαν ἐκείνην, αἵτινες Ἀὰ ἦσαν ἐν τῇ ζωῇ ἡμῶν, ἡ μὲν ἆσμα παροτρυντικὸν καὶ ἰσχυρὸν, ἡ δὲ ἀκολουθία ταπεινὴ, τρόβιλος λεπτότατος καὶ διηνεκὴς βιολίου.

***

Ὄνειροι. Μετά τινα ἔτη ἐννοοῦμεν ὅτι ὠνειρεύθημεν. Ὁ κόσμος τίθησι πλείω κωλύματα πρὸ τῆς φιλίας ταύτης ἢ πρὸ τοῦ ἔρωτος, διότι κρίνει αὐτὴν ὡς τινα ὑποκριτὴν ἄνευ πάθους καὶ ἄνευ θάρρους ἔρωτα· καὶ σπανίως ἀπατᾶται. Ὅταν ἀγαπᾷ τις μίαν γυναῖκα, δὲν ἔχει ἀνάγκην νέας φίλης, καὶ ὅταν δὲν ἀγαπᾷ ἄλλην γυναῖκα, βεβαίως θὰ ἀγαπήσῃ τὴν φίλην. Δὲν ὑπάρχει φιλία ἄνευ συμπαθείας· ἀλλὰ, μετὰ φίλης ἀνθηρᾶς καὶ ὡραίας, ἡ συμπάθεια εἶνε ἡμίκλειστος ὁ κάλυξ τοῦ ἔρωτος. Λέγει εἷς φιλόσοφος· δὲν εἶνε πάθος, οὔτε φιλία· εἶνε ἀγάπη οὐδετέρα. Ναὶ, διὰ τὸν χρόνον πάντα ὄν ἀπασχολεῖ τὸ πάθος ἵνα γεννηθῇ, ὅστις δὲν εἶνε μείζων τοῦ χρόνου ὅστις ἀσχολεῖ τὴν φιλίαν νὰ ἀποδῇ οἰκειοτάτη. Λέγει εἷς ἄλλος· δὲν εἶνε ἔρως, εἶνε αἴσθημα ἧττον παράφορον· δὲν εἶνε φιλία, εἶνε αἴσθημα πλέον τρυφερόν. Λεπτότητες! Δὲν δύναται ταχύτερον νὰ κληθῇ ἀγάπη τρυφερὰ, ἄνευ συγκινήσεων; Ναὶ, ἡ πλάνη τῆς φιλίας διαρκεῖ, ἐπί τινα καιρόν. Ἡ ἀλλαγὴ εἶνε ταχεῖα. Τὸ βλέμμα, ὅπερ ἐπὶ στιγμὴν δὲν ζητεῖ ἄλλο ἢ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς φίλης, ἀρχίζει νὰ τῆς περιτυλίσσῃ τὴν κεφαλὴν, καὶ εἶτα νὰ κατέρχηται καὶ ἀνέρχηται πάλιν ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῶν ὤτων ἄχρι τῆς καμπύλης τῆς ράχεως, ὡς χεὶρ μετέωρος ἥτις θωπεύει, καὶ νὰ μετρᾷ τὴν λεπτὴν ζώνην. Ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ὁ νοῦς ἀποσπᾶται πάντοτε περισσότερον τῶν συνομιλιῶν αὐτῆς τῶν φιλικῶν, ὧν κατ' ἀρχὰς δὲν ἐχάνομεν λέξιν. Αἱ σκέψεις πᾶσαι κατέρχονται ἤδέως ἵνα συγκυηθῶσιν εἰς μίαν μόνην, ἀποπεμφθεῖσαν κατ' ἀρχὰς θαρραλέως, εἶτα μετ' ἀδυναμίας, ἀπολαυθεῖσαν εἶτα ἐν σιγῇ, ἐνῷ ἐκείνη ὁμιλεῖ, καὶ ὑποκριθεῖσαν τὸ πρόσχημα βαθείας προσοχῆς, ὅπως πράττουσι τὰ παιδία ἐν τῷ σχολείῳ ἵνα ἐκμυζήσωσί τι ζαχαρωτόν. Ἔπονται αἱ ὑπόθερμοι ἐκεῖναι ἐσπέραι, καθ' ἃς καὶ ἡ διαφανεστέρα φωνὴ σκοτίζεται· αἱ μεγαγχολίαι αἵτινες μαραίνουσι τὴν μορφὴν καὶ τοὺς ὀφθαλμούς· αἱ ἀδελφικαὶ ἐκμυστηριεύσεις ψιθυρισθεῖσαι κατὰ τὴν κόμην· αἱ συνδιαλέξεις συγχηθεῖσαι ὑπὸ τῆς ὀσμῆς δέσμης ἴων· ἡ συνάντησις ἀμφιβόλων χειρῶν ἐπὶ ἑνὸς βιβλίου· ἐπιχείρησις, ἀνάγκη διηνεκῶς παύουσα καὶ ἀναγεννωμένη, νὰ ἐγγίσωμεν μίαν ταινίαν, νὰ διορθώσωμεν μίαν πτυχὴν, νὰ ὁμαλύνωμεν τὰ νήματα κροσσοῦ, νὰ ἀριθμήσωμεν τὰς ὀπὰς μιᾶς παρυφῆς, νὰ αἰσθανθῶμεν τὸ ἁπαλὸν μιᾶς κόμης....

(ἀκολουθεῖ)

Δ. Ι. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ.

Ο ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΣ

[ἐκ τῶν ἀπομνημονευμάτων ἀξιωματικοῦ τινος τοῦ Οὐγγαρικοῦ πυροβολικοῦ].

(συνέχεια ἰδὲ προηγ. φυλλ.)

Μετά τινας ἑβδομάδας εὑρισκόμεθα παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἀδόμ. Ἐνῷ δὲ ἐτρώγομεν μετά τινων ἀξιωματικῶν εἰς χωρίον τι, ὁ ξενοδόχος ἐκόμισεν ἐπιστολήν τινα διευθυνομένην πρός με. Ἦτο τοῦ θανασίμου ἐχθροῦ μου, περιέχουσα τὰς αὐτὰς ἐκφράσεις. Ἐνεχειρίσθη εἰς τὸν ξενοδόχον ὑπὸ χωρικοῦ τινος οὗτινος τὰ χαρακτηριστικὰ συνεφώνουν πληρέστατα μετ' ἐκείνων τοῦ κατασκόπου ὅστις ἐδραπέτευσεν. Ἡ ἐπιστολὴ περιεῖχε προσέτι ὑστερόγραφον, ὅπερ μὲ ἐβεβαίου ἔτι μᾶλλον ὅτι ἦτο ἐκεῖνος, ὃν διέταξα νὰ κρατήσωσι καὶ ὅστις ἐδραπέτευσε. Μετὰ παρέλευσιν μηνῶν τινων, ἡμέραν τινα τρόμου, μετὰ ἀπωλεσθεῖσαν μάχην, ἐκοιτώμην ἐπὶ τοῦ πεδίου ἡμιθανὴς ἐκ τοῦ κόπου, ὅτε ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πυρὸς, ὅπερ εἶχεν ἀνάψει ὁ ἐχθρὸς εἴς τινα γέφυραν, εἶδον πλησίον μου τὸν ἀδυσώπητον ἐχθρόν μου ἐγειρόμενον, ὥσπερ δαίμονα ἀπὸ τῶν φλογῶν. Ὁ ἐπικείμενος κίνδυνος μὲ ἐνέπλησεν ὑπερφυσικῆς δυνάμεως, ἐπειδὴ ὑπεχρεώθην νὰ παλαίσω μετ' αὐτοῦ σῶμα πρὸς σῶμα, ἐσώθην δὲ ὡς ἐκ θαύματος, τῇ βοηθείᾳ φίλου τινὸς προφθάσαντος ἐγκαίρως· παλαίων δὲ οὗτος μετὰ τοῦ ἀντιπάλου μου κατέπεσε μετ' αὐτοῦ ἐντὸς τῆς φλογώδους καμίνου τῆς καιομένης γεφύρας· ἀφίνων τελευταίαν τρομερὰν κραυγὴν, ἥτις ἀφῆκεν ἐν τῇ μνήμῃ μου αἰωνίαν ἐντύπωσιν.

III

Μῆνας τινας μετὰ ταῦτα λήξαντος τοῦ πολέμου εὑρισκόμην ἐν Ἐνετίᾳ. Καὶ ἄλλοτε εἶχον διαμείνει ἐν τῇ μεγαλοπρεπεῖ ταύτῃ πόλει, μετ' εὐχαριστήσεως δὲ ἐπεσκέφθην ἐκ νέου τὰ περίφημα μνημεῖα τῆς βασιλευούσης τῆς Ἀδριατικῆς, ἅτινα ἀφῆκαν ἐν ἐμοὶ τοσαύτην ἐπιθυμίαν νὰ τὰ ἐπανίδω καὶ τοσαύτας προσφιλεῖς ἀναμνήσεις.

Ἐπελθούσης τῆς ἑσπέρας ἐπορεύθην πρὸς τὴν μεγάλην διώρυγα ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ κάμω μικρὸν διὰ τῆς γόνδολας περίπατον, ὅτε ἤκουσα φωνὴν, ἀρκούντως γνωστήν μου, ᾄδουσαν ἐν τῶν συνήθων ἀσμάτων τῶν γονδολιέρων. — Οὗτος εἶναι ὁ παλαιός μου φίλος Φραγκίσκος! εἶπον κατ' ἐμαυτόν. Οὗτος εἶναι ἀναμφιβόλως ἐκεῖνος ὃν ἀπεκάλουν Καμπανέλλαν ἕνεκα τῆς ὡραίας του ἀργυροήχου φωνῆς.—Κέκκο! ὦε Κέκκο! ἀνέκραξα, περιχαρής διὰ τὴν συνάντησιν ταύτην. Πράγματι ἦτο αὐτός. Ἐσταμάτησε, καὶ αὐθωρεὶ ἀναγνωρίσας με, ἀνεφώνησεν ἐπίσης καὶ αὐτός. — Μὰ τὴν Παναγία, ποῦ νὰ σὲ εὐλογήσῃ, τί χαρὰν ἔχω ποῦ σᾶς ξαναβλέπω, κὺρ Αἰμίλιε, εἶσθε καλά; ἔχω εὐχαρίστησιν. Εἰσέλθετε, Εἰσέλθετε! Μόλις εἰσῆλθον ἤρχισε βροχὴν λόγων μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ στωμυλίας.—Δὲν ἐπίστευα νὰ σᾶς ξαναΐδω πλέον, τὸ ξεύρετε; ἀλλὰ ἡ Λίζα μου πάντοτε μὲ ἔλεγε ὅτι ἠθέλατε ἔλθει. Εἰπέτε μου κύριε. Διηγηθῆτέ μου κὺρ Αἰμίλιε τὰ συμβάντα σας. Ὦ! θὰ εἶναι περίεργα. Τί ἱστορία ἔ; Θεέ μου! Πόσο ἡ Λίζα θὰ χαρῇ νὰ σᾶς ξαναΐδῇ. Ἄ! φθάνουν αἱ φλυαρίαι! Ποῦ ὑπάγομεν; Θέλετε νὰ ὑπάγωμεν πρὸς τὸ Ριάλτο; ἔ ἠξεύρετε;....—Ὄχι, ὄχι, φίλτατε Κέκκο, δὲν ἔχω ἐπιθυμίαν νὰ ἴδω γυναῖκας· ἂς περιφερθῶμεν ὀλίγον ἐδῶ εἰς τὴν διώρυγα, κατόπιν ὑπάγω νὰ γευθῶ εἰς τὸν Ἅγ. Μάρκον.

— Πῶς; πῶς; ἐχάσατε τὸν νοῦν σας κὺρ Αἰμίλιε; πιστεύετε, ὅτι ἡ κυρὰ Ἀγγελικὴ σᾶς ἐλησμόνησε; Σᾶς λέγω ὄχι, καὶ τὸ γνωρίζω καλλίτερα ἀπὸ σᾶς, ὁποῦ διαβαίνω ὑποκάτω ἀπὸ τὰ παράθυρά της κάθε ἡμέραν, καὶ μὲ τὰ σημαδόφωνά μας ἐννοούμεθα κάλλιστα διὰ σᾶς.

— Καὶ τί θέλετε νὰ εἰπῆτε, ἔπειτα ἀπὸ τρία ἔτη; ἐκτὸς τούτου. ἐγὼ νὰ τὴν πλησιάσω; ἐγὼ νὰ ὑπάγω εἰς τὴν οἰκίαν της ἔπειτα ἀπὸ τὰ θλιβερὰ παρελθόντα συμβάντα, ὅπως μὲ καταφρονήσῃ καὶ μὲ χλευάσῃ, καὶ ἴσως καταδιωχθῶ ὑπὸ τῶν φανατικῶν συμπολιτῶν της; Ὄχι! ὄχι! ἡ Ἀγγελικὴ ἀπέθανε δι' ἐμέ· τὴν λατρεύω πάντοτε· ἀλλὰ πλέον δὲν δύναμαι νὰ τὸ ὁμολογήσω εἰς αὐτήν.

— Εἰς τὸν διάβολον ἡ πολιτική! εἶπεν ὁ Φραγκίσκος, καὶ ζήτω ὁ Ἔρως! ζήτω τὸ κρασί! καὶ ἐξηκολούθησεν ᾄδων ἕτερόν τι ᾆσμα.

— Εἰπέ μοι, ἠρώτησα εἶναι πάντοτε οὕτω ὠρκία

ἡ Ἀγγελικοῦλα;

— Ἀκόμη περισσότερον, μὰ τὸν Ἅγιον Θεόδωρον. Παναγία, καθ' αὐτὸ Παναγία τοῦ Τιτιανοῦ.

— Ὦ! ἂς τὴν ἀφίσωμεν, ὁ Θεὸς νὰ τὴν εὐλογήσῃ! δὲν θέλω πλέον νὰ ἀντιπαλαίσω, ἐκουράσθην, καὶ ἐκτὸς τούτου ἡ πληγή μου ἔκλεισεν· δὲν θέλω πάλιν νὰ τὴν ἀνοίξω. Ἀρκετὰ ὑπέφερα. Χαῖρε, φίλτατε Φραγκίσκε, χαιρέτησέ μου τὴν Λιζέτα σου. Βλεπόμεθα ἐδῶ αὔριον τὸ ἑσπέρας.

Καὶ ἐξελθὼν τῆς γόνδολας ἐπορεύθην μόνος πεζὸς καὶ σκεπτικὸς πρὸς τὸν Ἅγιον Μάρκον.

IV

Ἦτο ἤδη νὺξ ὅτε ἔφθασα εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Ἁγίου Μάρκου. Ἐδείπνησα, καὶ ἔπιον ἐκ τοῦ ἀρίστου τῶν οἴνων τῆς Ἰταλίας. Ἐξελθὼν ἐκ νέου εἶδον τὰ πράγματα ὑπὸ νέαν ἔποψιν, ἅπασα δὲ ἡ ψυχραιμία ἣν μετεχειρίσθην ὁμιλῶν μετὰ τοῦ Φραγκίσκου περὶ τοῦ παλαιοῦ μου ἔρωτος, μὲ ἐγκατέλιπεν ὅπως ἐνδώσῃ εἰς τὰς μᾶλλον εὐαρέστους φαντασίας, καὶ σκεφθῶ πάλιν μετὰ πάθους περὶ τῆς ὡραίας Ἀγγελικῆς καὶ τῶν εὐχαρίστων στιγμῶν ἃς διῆλθον μετ' αὐτῆς· καὶ ἔκλαιον σκεπτόμενος ὅτι ἔμελλε νὰ τὴν ἐγκαταλίπω εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις τῆς χερσονήσου. Ἐπορεύθην, τῇδε κακεῖσε περιφερόμενος, καὶ εὑρέθην ἴσως χωρὶς νὰ τὸ στοχασθῶ, ἀπέναντι τῆς οἰκίας τῆς Ἀγγελικῆς. Ἤκουσα κρουόμενον κλειδοκύμβαλον. Βέβαια ἦτο αὐτή· ἔπαιζε τεμάχιόν τι γνωστόν μου, ὅπερ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνου μὲ εἶχεν ἠδύνει. Ὦ! δὲν μὲ ἐλησμόνησεν ἤμην δὲ βεβυθισμένος εἰς ἀληθῆ ἔκστασιν. Αἴφνης ἀκούω πλησίον μου τραχεῖαν φωνὴν, λέγουσάν μοι.

— Ὡραία μουσικὴ, δὲν εἶν' ἔτσι;

Ἀφυπνισθεὶς τοσοῦτον ἀποτόμως ἐκ τῶν ὀνείρων μου, ἔστρεψα τὴν κεφαλὴν, καὶ εἶδον μορφήν τινα ὑψηλὴν καὶ σωματώδη, φέρουσαν προσωπεῖον ἱππότου τοῦ μεσαιῶνος, θεωροῦτάν με ἀσκαρδαμυκτεί· μετὰ ταῦτα προσέθεσεν;

— Τί ζητεῖς ἐδῶ, ξένε;

— Δὲν πιστεύω νὰ σᾶς ἐνοχλῶ, προσωπιδοφόρε, ἀπήντησα.

— Σὲ ἐπαναλέγω τί ζητεῖς ἐδῶ;

— Ἠμπορῶ νὰ ἐρωτήσω, τίνι δικαιώματι μὲ ἐρωτᾷς;

— Ἐγώ; Ἀλλ' αὐτὴ εἶναι ἡ οἰκία μου.

— Ἄ! ἄ! ἐννοῶ,— ἀνεγνώρισα τὴν φωνήν.

— Τὸ πιστεύω.

— Πίστευε ὅ,τι θέλεις· πλὴν σκέφθητι καλῶς πρότοῦ ὁμιλήσῃς —ἀπεκρίθην — μετὰ τόνου φωνῆς κατά τι τραχείας, ἥτις τὸν ἐφόβισεν.

— Θέλεις συγχωρήσει τὴν ἐρώτησίν μου, ἐξηκολούθησεν ὁ προσωπιδοφόρος, ἀφοῦ μάθῃς ὅτι ἐρωτεύομαι τὴν κυρίαν ταύτην ἥτις παίζει, καὶ δὲν δύναμαι νὰ ἀνεχθῶ ἄλλος νὰ ἵσταται ἀπέναντι τῆς οἰκίας της.

(ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ)

(ἀκολουθεῖ)

Σ. ΠΕΛΕΚΑΣΗΣ.

ΦΥΛΑΚΩΜΕΝΟΣ

(Sonetto).

Ναυαγισμένος μέσα στὴ ζωή του
Ὅποιος δὲν βλέπει μακρυνὴ στερμιά,
Καὶ χάσῃ τὴν ἐλπίδα τὴν στερνή του
Καὶ χάσῃ τὴ γλυκειά του ἐλευθεριά.

Ξεύρει πῶς ὡς τὴν ὕστερη πνοή του
Θὰ τὸν πλακώνουν σίδερα βαρειά,
Καὶ θέλει νἆν' ὡραία ἡ φυλακή του
Καὶ τώχει γιὰ στερνὴ παρηγοριά.

Ἔτσι κ' ἐγὼ βαθειὰ φυλακωμένος
Στὰ κάλλη σου τὰ τόσο φωτεινά,
Σφικτὰ δεμένος ἀπ' τὸν ἔρωτά σου,

Γιὰ τὴν ἐλευθεριά μου ἀπελπισμένος
Παρηγοριὰ στὰ τόσα μου δεινά,
Βρίσκω, σὰν τραγουδῶ τὴν εὐμορφιά σου.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Σ. ΜΑΤΕΣΙΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Διονύσιος Γρυπάρης [Σ. Δε-Βιάζης].—Ἡμέρα χειμῶνος [Δ. Γιόρκ].—Αἱ φίλαι ἐκ τῶν τοῦ *E. de Amicis* [Δ. Ι. Καραγιαννάκης].— Ὁ Κατάσκοπος, συν. [Σ. Πελεκάσης].— Φυλακωμένος, ποίησις [Α. Σ. Μάτεσις.]

ΤΥΠΟΙΣ Σ. ΚΑΨΟΚΕΦΑΛΟΥ